Quia ipe̅ p̄latus ideo manda
tum te̅perat. q2 no̅ vult ſb̄ditu̅
p q̄libet leui ca̅ exponere diſcri
mini mo̅rlis pc̄ci. Diximꝰ au̅t
ſcd̄m ſe q2 ex aio non obedien
tis ſimplici mandato po̅t hoc
fieri mo̅rle pc̄cm ſcꝫ cu̅ hoc fa
cit ex tali otēptu auctoritatis
p̄lati q2 itendit ei non obedire.
etia̅ ſi p̄ciperet id quod ma̅dat

Sequitur ſcd̄m pre ceptum Capitulu̅ p̄mu̅

PReceptum ſcd̄m
eſt Non aſſumes no
me̅ dei tui i vanum
Non enim habebit
deꝰ i inſontem q̄ aſſumpſerit nom
a eius fruſtra. ¶ Circa q̄d pone̅
tur quinqꝫ capitula. Primum
eſt de intellectu verbo2 huiꝰ p̄
cepti i generali a de iurame̅to
licito. Alia vero eru̅t de modis
hoc preceptum tra̅ſgredie̅di
b ¶ Quantum ad primu̅ no̅ndu̅
ſcd̄m tho̅. 2. 2. q. Cxij. Et ſcd̄m
alexandru̅ de hal' in ſuo. iij. diſ.
.xxxvij. q2 non eſt intellige̅du̅
hoc p̄ceptum ſolu̅ de hoc noie
deus: q2 illud no̅ ſit i vanum
aſſume̅dum. ſꝫ eſt intellige̅du̅
de omni nomine p q̄d ratio̅na
li me̅ti deꝰ innoteſcit. ſicut ſu̅t
illa nomina. creator. rede̅ptor.
gubnator mu̅di. a ſimilia. no̅
eni differt p quodcu̅qꝫ nome̅
dei periuriu̅ co̅mittatur. noibꝫ
quippe dei debetur reuerentia
ex parte rei ſignificate que eſt
vna non au̅t ex p̄te vocum ido
dicitur in ſingulari non aſſume̅s
nomen dei tui i vanum. ¶ Se c
cundo notandu̅ q2 ibi non p
hibetur omnis aſſumpcio̅ diui
ni nominis. q2 illa po̅t multis
modis benefieri ut in oraco̅ibꝰ
dei laudibꝫ. a benedictionibꝰ
ecc̄ie ac exorziſmis a in ſermo
nibus. nec prohibetur hic oi̅s
iuraco̅ p nome̅ dei. q2 illa po̅t
etiam multis modis benefieri
Sed hic p̄prie p̄hibetur va
na aſſumpco̅ diuini nois que
fieri po̅t vana ſcd̄ꝫ tho̅. vbi pri
us dupliciter. Vno mo̅ ſcd̄m
ſe p̄am ſcꝫ q2 non hꝫ firmame̅
tum veritatis ut q̄n q̄s falſum
iurat que iuraco̅ e̅ hic prohibi
ta a p̄ncipaliter eſt periuriu̅
a pc̄cm mortale ut dicetur. Et
hoc volu̅t gloſe. i. exod̄. xx. ſup
hoc p̄cepto. que dicit non aſ
ſumes ſcꝫ iurado p nihilo. Se
cunda eſt deutro. v. Non aſſu
mes ſcꝫ iura̅do p re que non e̅
Secu̅do dicitur aſſumpco̅ di
uini nois vana ex parte iuran
tis. ut q̄n q̄s iurat veru̅ a tame̅
ex leuitate a ſine iudico̅ diſcre
co̅nis a tunc licet no̅ ſit ſemp
pc̄cm mo̅rle. e̅ tn̄ ſemp pc̄cm.
a diſponit ad lapſum a periu
riu̅. Tercio no̅ndu̅ q2 dei nome̅

valde honorifice ē tractandū p
pt̄ causas recitatas prio p̄cep
to cir̄ finē in tercō p̄cepto ꝑticu
lari· Et quādo aliter fit grauiꝰ
peccaē contingit· Additur aūt
huic hic a p̄mo p̄cepto pena·
ideo quia ad ea ad que hoīes
promi sunt pene tanꝗ̄ medicīe
addende sūt scd̄z ph̄m· iij· ethi
corum· Ad ydolatriā aūt pro
ni fuerunt iudei qꝛ inter vel cir̄
ydolatras degebāt· Ex lingue
etiā lubricitate hoīes promi sūt
periurare· ideo dicitur non emī
hebit deꝰ insōteq̄ assumpserit
d nomē eius frustra· ¶ Dubita
tur· i· an licitum sit iurare· R̄ꝫ·
scd̄m tho· 2· 2· q· lxxxix· Et scd̄z
alios doctores comuniꝰ super
·iii· di· xxxix· Iuramētum scd̄m
se non est malū sed pōt esse lici
tū a honestū ptꝫ prio deu· vi·
Dn̄m deū tuū timebis a p nomī
eiꝰ iurabis Item Apl's iurauit in
eplis suis· ij· cor· i· Ego testē
deū inuoco in aīam meā· rō· i·
Testis ēst mihi deꝰ cui seruio.
Secūdo ad idē est augꝰ· li· cō
tra mendatiū Et in sermone do
mini in mōte· a in sermone de
verbis apostoli Tercō ptꝫ ex bo
na origīe iuramēti ⁊ fine· intro
ductū enim est ex vera fide qua
credūt hoīes habere infallibilē
veritatem deū ⁊ vniūsalē oim
cognicōem ⁊ p̄uisionē ⁊ ideo
ipm̄ in testem dictorū suorꝫ in

du cūt tanꝗ̄ eū qui nec fallere
nec falli potest quez nihil latꝫ
Finis etiā iuramēti esse debꝫ ad
certificandum hoīnes de dictis
ad finiendū ꝯtrauersias ut dicit
apostolꝰ heb· vi· nec obstat il
lud math· v· Ego aūt dico vob
nō iurare oīno· qꝛ cū ibi nega
cō īponitur signo vniūsali af
firmatiuo ē sensus scd̄m bonauē·
non iurare oimode ⁊ non in oi
casu quod verꝫ est qꝛ non debꝫ
fieri leuiter a sine comitibꝰ dicē
dis Si aūt cristꝰ dixisset ōmino
non iurarē cū ibi negacō sequa
tur sensus essꝫ qꝛ in nullo casu
esset iurandū· nec est iuramen
tum desiderādū tanꝗ̄ p se bonū.
sed tanꝗ̄ medicina quedam cō
tra malum ꝓximi sine qua non
curatur ꝓximus vel iuuatur ut
dic· augꝰ· sup eplam ad gal·
ideo math· v· Sit sermo vr̄
est est non non quod aūt hiis
habūdātius ē a malo ē ¶ Se e
cundo dubitatur quid sit iurā
mētum· R̄ndet augꝰ· iurare p
deū est deū testem inuocāre Ray·
dicit· Iuramētum ē affirmacō
vel negacio de aliquo sacre rei
attestacōe firmata· dicit etiam ho
stiensis qꝛ p fidei interposicōem
obligatur quis sicut p iuram
tum· Sed quereres qd̄ ē iura
mentū licitum· R̄ꝫ· qꝛ iurare lici
te est reuerenter deū teste inuocāre
ad ꝯfirmacionem veritatis de

qua audiēs nō ē certus ⁊ cū
non aſſentit ſimplici aſſercōne
in cauſa vtili ei qui iurat. vel ei
cui iuramētum pſtatur. vel cō
munitati. Ex quo patꝫ Primo
male iurare eū q̄ irreuerēter iu
rat puta in loco. tēpore. vel ver
bo indecēti diuinū nomen aſſu
mendo ī teſtimoniū. Secūdo
male iurat qui de certis alteri
iurat ut ꝙ cras dies erit ⁊ ſilibꝫ
Tercīo vane iurat quādo ſine
iuramēto alter crederꝫ dicenti
Quarto vane iurāt q̄n aliquiſ
dicēti nō credit ī cauſa nulliꝰ
vel modice vtilitatis ⁊ tñ iurāt.
patēt oīa ex deſcripcōne. Rñ
to ſequitur ꝙ omne iuramētū
a malo aliquo occaſionem hꝫ.
patꝫ. qꝛ a malo ignorātie altei
us quē certificare oportꝫ Ideo
dñs ait Sit ſmo vr̄ eſt ē. nō
nō. qd̄ aūt hijs habundātius
eſt a malo eſt ſcꝫ ignorātie nō
f ſp a malo pcc̄i ꝓprij. ¶ Tercīo
dubitatur quot modis ⁊ per
q̄ verba fiat iuramentum. Rē. ī
genere triplex eſt iuāmētum
Primū q̄n dō īducit diuinū te
ſtimoniū ad ꝯfirmacōeꝫ pſen
tiū ā pteritoꝝ ⁊ vōtur aſſerto
riū ut cū dicit Teſtis eſt mihi
deus ꝙ ita eſt vel ꝙ ita fuit. ā
dicit per deū ita fuit ⁊ ſic de ali
is hoc ei eſt ita ſicut deus eſt m̄
teſtis ut dicit augꝰ. in quodā
ſermone de piurio. vel dicit

deus ſcit ꝙ verꝫ loquor ⁊ ſic de
alijs ſimilibꝫ locucōnibꝰ. Se
cūdū iuramentum dicitur p
miſſoriū. cū quis diuinū teſti
moniū inducit ad ꝯfirmandū
aliqd̄ futurꝫ ut cū dicit quis p
deū ita faciā vel teſtis ē mihi de
us ꝙ volo cras ſoluere. Terti
um eſt execratoriū cū quis ſe.
ā aliquid ſui vel ad ſe pertinēſ
obligat deo ut iudiciū ſuum ī
illud exerceat ſi nō eſt verꝫ qd̄
dicit. aut ſi non faciet qd̄ pro
mittit ⁊ ſimilia. Et hoc vōtur
execratoriū iuramētū. Qñ hō
creaturā aliquam vel magis
ꝓprie bonū qd̄ ex aliq̄ creaturā
percipit deo obligat vel ipig
norat ut ſcꝫ in illo puniatur ni
ſi eueniat illud p quo iurat. aut
ita ſit ſicut iurāt. ut cū dicit. ita
viuat filiꝰ meus eſt ſenſus niſi
ita ſit ſicut dico. aut niſi imple
uero qd̄ promitto. nō viuat fi
liꝰ meus. aut cū dicit Sic me
deus adiuuet eſt ſēſus niſi ita
ſit ſic dico. ā faciam quod pro
mitto nō adiuuꝫ me deus. ā cū
dic̄. per ſalutem meam. eſt ſen
ſus niſi ita ſit non ſim ſaluus
Et ſic iurauit ioſeph geñ. xlij.
p ſalutem pharaonis ut ſit ſen
ſus. niſi ita faciā ut dixi nō ſit
ſalus pharaoni. ā cū iurat q̄s
per aīam ſuam ā per aliam rē
quā diligit ſic apoſtolꝰ iurāuit
ij. corīn. i. dicēs Teſtem deum

inuoco in aīam meam. Et ſcdꝫ
alexā. vbi prius. Execratorium
iuramētū eſt grāue iuramētum.
qꝛ ibi deus inducitur ꝗ ut teſtis
ꝛ etiā ut iudex ſcꝫ ut ī puniēdo
oſtdat aliquē mēdacem ꝗ ſic
det teſtimoniū cōtra iurātem p
penā eius. Itē nōndū ſcdꝫ do
ctores di. xxxix. tercij non eſt
maius ſaltē ſcdꝫ ſe vel ad minus
ita magnū eſt iuramētū qd ſit
p ſolū deū ſicut qn̄ ꝯtigit iurare
p euāgeliū. aut ſup corpus cri
ſti. aut ſup crucē. Itē non ē pu
tādū ꝙ puius ſit iuramētum qn̄
ſit extra iudiciū. aut ſine ſolem
nitate. ymo iuāmentū p deum
eſt maximū qn̄ ſit extrā iudiciū.
aut ſine ſolēnitate ut dic. gre.
ꝗ aug. ad publicolā. ideo di
cit btūs Iero. habemus in lege
dei ſcriptū Nō piurabis in noi
ne meo. nec polluis nomē dei ī
vanū. Ideo qꝫ āmonendi ſunt
ut omnes diligēter caueāt per
iuriū nō ſolū ī altari ſeu ſacto
rum reliquijs. ſꝫ etiam in cōmu
ni loquela Sꝫ diceres q̄re tūc
facit iſta ecclīa ſcꝫ ſup crucē eu
kariſtiam vel ſup euangelium
iurare ꝛc̄. Et quare iuramenta
publica cū ceremonijs plus re
putat ſꝫ. triplici rōne. prio ut
iurans timeat eo magis falſita
tem dicere ex hoc ꝙ ſibi ad me
moriā reducitur beneficiū re
dempcōis noſtre factum p cri

ſtū ꝑpē quod nullo modo de
bet offendere deū. Secundo ut
magis ꝗ expſſius recordetur ſe
iuraſſe ꝗ ſciat pluribus cōſtaē.
ꝛ ſic non facilit̄ traſgrediatur
Tercio ut ex hoc appareat ꝙ oī
no deliberate iurauit ut poſtea
ſe nō excuſare poſſit p hoc ꝙ in
opiate ꝛ ſurrepticie applicatus
fuit. Quarto dubitatur dictū 8
ē ꝙ iurare eſt deū teſtē inuocare.
ꝛ cū aliquis inducitur in teſtem
ſit illo fine ut ipſe teſtis manife
ſtet veritatē circa ea que dicun
tur mō deus nō manifeſtat veri
tatem q̄ p nomen eius iuratur
Rnſio ſcdm tho. 2. 2. q. lxxxix.
ꝙ ymo deus ſepe maifeſtat an
uꝛ ſit quod dicitur etiā in p̄
ſenti. aliqn̄ p internam inſpira
cōez. aliqn̄ per facti nudacōez.
dum ſcilicꝫ producitur ī publi
cū quod occultum fuit aliqn̄
etiam manifeſtatur per penā
mencientis. quando quis exe
cratorie iurauit vbi deus ſimul
eſt iudex ꝛ teſtis. Ad propoſi
tum refert vincentius in ſpecu
lo hyſtoiali libro. xxiiij. c. xxii
ij. ꝙ ad karolum magnum ve
nerūt due ſorores ducis cuiuſ
dam francorum contra eum de
temporalibus rebus ꝯqueren
tes. karolus igitur negantē
ducem iurare fecit p ſactum fil
uiū martirē. ꝙ nihil teneretur
ſororibꝫ de hijs in quibꝫ cōtra

eũ agebãt· qui cũ letus iuraſſꝫ
crepuit medi⁹ ſtatĩ ⁊ ꝑ aluũ
ſtercora proruperũt· ſãguiſqꝫ
poſtq̃ exiuit oculos aures os
⁊ ei⁹ nares vitam infra duas
horas termiauit· Itẽ refert idẽ
li. xij c. lxxiij· Et gre· turonẽſ·
q̃ ad ſepulchꝛ bti pancracij
martiris ꝑ dyocleſianũ marti
riſati anno· xv· etatis ſue· quiſ
quis falſum iurare voluerit nũ
q̃ ad cãcellũ chori eccleſie venit·
quin aut ſtatĩ a demõe capt⁹
inſanit. aut cadens in pauimẽ
tum portin⁹ exſpirat· Item idẽ
li. xxiij. c· xc· Quidam nomine
bernnius in rebus eccleſie ſan
cti quintini martiris falſũ fere
bat teſtimoniũ volens auferre
quandam ſiluam· Quẽ martir
i ſomnis redarguens eius na
ſum tenẽdo falſatorẽ ꝓclama
uit experge factuſqꝫ cũ viſũ vxo
ri recitarꝫ ⁊ faciẽ aqua lauaret·
naſus i aquã cecidit· Quo ter
ritus ad placitũ quo eadẽ cã
citatus eãt ire recuſãs naſum
aureũ cũ cathenis aureis artifici
aliter appẽdit. Quẽ iterum mi
nis ſanctus ꝑ viſum coegit ut
naſum artificialem priora non
paſſurus deponeret in teſtimo
niũ falſitatis· qđ ⁊ factum eſt
in eccleſia ſãcti ꝑfati. Itẽ idem
li· xxiij. c. Cix. Quidã ſolidum
argenteũ a pr̃e mutuauit quẽ
iuramẽto poſtea negauit ſe ac

cepiſſe a pr̃e cui pater· iura mi
hi per ſãctum andream manũ te ve
ritatem aſſerere· qđ cũ faceret
erecta manu ſtatim oculi eiuſ
crepuerunt ⁊ die tertia miſerri
ma morte deceſſit Idem li· x· c·
Cxv· refert· Quõ in alexãdria
vidua ditiſſima melantia accu
ſauit iudicialiter eugenium
virgiẽꝫ q̃ ſe veſte mõchi iduit
Accuſauit inquã melantia eu
geniũ quẽ iuuenculũ putauit
eo q̃ ſine copulis iũgi nollet
Et famule famuliqꝫ vidue te
ſtimoniũ dederũt ibidem fal
ſum dicẽtes ſe vidiſſe eugeniũ
velle vidue vim ĩtuliſſe· Euge
ni⁹ igitur cũ ſe virgiem oſten
deret patri ſuo iudici liberatuſ
eſt· Sed non diu poſt vidue
domus cũ oibus inibi exiſtenti
bus celica flãma cõbuſſit· per
hibebit aũt de⁹ teſtimonium
veritatis occulte. in iudicõ fina
li maifeſte· qñ illuĩabit abſcõ
dita tenebrarꝫ ⁊ manifeſtabit
oſilia cordiũ· i· corĩ. iiij· Et illđ
teſtimoniũ nulli iurãti deficiet
Queritur dubitatur q̃ ⁊ quot h
requirũtur ad hoc q̃ iuramẽ
tũ ſit licitũ· Re· q̃ tria iere· iiij·
poita vbi dicitur iuãbis viuit
dñs· in veritate· iudicõ· ⁊ iuſti
tia· Super quo dic· iero. Treſ
eẽ debent comites iuramenti· iu
ditiũ vic; veritas ⁊ iuſticia· Pri
mum hoꝝ qđ ſe tenet ex parte

iurātis ē iudiciū diſcrecōnis ut
ſcȝ non iuret leuit̄ ſȝ cū diſcreti
ōne ⁊ diſcuſſione quītuplici.
Prīo qȝ illud qđ iurarē vult poſ
ſit facere Secūdo an ſit ſatien
dum ⁊ quid ex hoc ſequi poſſit
⁊ accidere Tercīo locus debitꝰ
ꝯ tempus debitum in cōuiuio
enim ꝯ loco ſolacōſo ⁊ ſic de tē
pore. periculoſum eſt iurarē qȝ
ibi minus conſueuit homo de
liberare Silit̄ qn̄ q̄s iraſcitur.
Quarto an ſubſit cā rōbilis ꝯ
nccīa qꝛꝫ. vna eſt vtilitas ꝓxi.
q̄ nō credit n̄ q̄s iurauerit vbi
tn̄ ꝓximo nō expedit: nō crede
re Alia cā ꝓpt̄ quā q̄s pōt iurarē
ē vtilitas ſui ſcȝ iurātis ut in ca
ſu q̊ opȝ hōieȝ ſe expurgare p
iuramentū. Alia cā ē ut exerceа
tur publica iuſticia ideo iudi
ces hn̄t ꝯpellere teſtes ad iurā
dū i caſib; de veritate dicenda.
Alia cā ē cōmūis vtilitas ut cū
pn̄cipes int̄ ſe volūt facē federa
pacis. ꝗ ſbditi iurāt fidelitateȝ
ſuis ſupiorib⁹. ꝗ ꝓ ꝯſuetudie
ecc̄ie ſuāda. Qnto ut fiat reue
rēter ⁊ deuote. Cā ē qȝ i q̊libȝ
iuramēto p nomē dei ſiue fiat i
iudicīo ſiue ex̄ iudiciū adduci
tur in teſtē de⁹. ido q̊libȝ iura
mētū oȝ cū maxia reuerētia fieri.
ꝓpt̄ ſingulariſſimū honoreȝ queȝ
hō tenetur tāto dn̄o tanq̄ treme
de maieſtati p quāto ē de⁹ qui
noiatur ⁊ i teſtē adducitur oī

treno dn̄o ⁊ teſtē reuerebilioꝛ
ob cui⁹ rei ꝯſiderationē pueri iura
re nō pmittūtur an̄ etatē pub
tatis qȝ deliberarē plene nō pſu
mūtur. piuri etiā nō admittū
tur iurare qȝ pſūitur ex priori
eos reuerentiā debitā iuramēto
nō exhibere. Et. xxii. q. v. oȝ ho
neſtū ē ut q̄ ſcīs audȝ iurarē hoc
ieiun⁹ faciat cū oī honeſtate ⁊
tīore dei. Ex quib; pȝ q̄ma le
faciant hij quoꝝ fere ſp ſecun
dum verbum eſt. p deū. p deū
ſanctum. p creatorem meū. ſic
me deus adiuuet. teſtis eſt mi
hi de⁹ ⁊ p ſilia Si enī famuli
principum audiente eoꝝ dn̄o
non niſi cū timorē ⁊ reuerentia
eum nominare audent ut corā
papa ſit pfectiſſime pat̄. Et co
rā regib; āba ſiatores eos noi
nādo caput ꝯ genua inclināt
Et oppoſitum faciendo parui
pēdere iudicantur dn̄os. Quā
to plus cū ſūma reuerentia de⁹
in teſtem aſſumendus eſt Se
cūdū ꝯ tertiū cir̄ iuramēti comi
tes ſe tenet ex parte ei⁹ quod
p iuramentū confirmatur Eſt
enī ſecundus comes veritas ut
ſcȝ verū ſit id quod q̄s iurat iu
ramento aſſertorio ꝯ qđ quis
ꝓponat facē illud qđ iurat iurā
mento promiſſorio ꝯ ut adhi
beat diligentiā ſibi poſſibilē ut
adipleat ⁊ verū faciat qđ iura
uit Tertiū ē iuſtitia ⁊ req̄ritur

in iuramēto promiſſorio ut ſcȝ
illud q̄d q̄s promittit mediā
te iuramento ꝓmiſſorio ſit lici
tum nec ſit impeditiuum meli
oris boni ⁊ ſit nullā includēs i
iquitatē q̄ntum hoi apparere
pōt humanitus q̄n iurat. Qn̄
igitur vnū deficit de trib; comi
tib⁹ aut plura deſitiunt eſt iuā
mētum illicitū ⁊ tāto pei⁹ q̄n
to plures ⁊ principaliores cir
cūſtātie deſūt. Qn̄ vero tres co
mites aſſunt iuramētum eſt li
citū ⁊ meitorium ꝑmo cultus
virtutis latrie Vn̄ aug⁹. in ſer
mone de periurio. Qn̄tū iquit
ad me ꝑtin; iuro magna ne
ceſſitate cōpulſ⁹ cū video ꝙ ni
ſi iurē non mihi credi. ⁊ ei q̄
mihi non credit non expedire
ꝙ nō credit. hac ꝓpenſa rōne
⁊ ꝯſideracōe deliberata cū mag
no dico timore corā deo ita eſt.
aut teſtis ē mihi deus. aut ſcit
criſtus ꝙ ſic eſt

Capitulū Secūdū

a Contra hoc p̄ceptum
peccāt multi. ꝑmo per
iuri. ¶ Vbi tria ſunt
principaliter nōnda. Primo
q̄d ſit periuriū. Secūdo quo
tuplicter fiat ꝑiuriū ⁊ q̄n ſit
mōrtale vel veniale pccm̄. Ter
tio an periuriū ſit maius pccm̄
q̄ homicidiū ⁊ que pene ſint
ꝑiurij. Eſt aūt ꝑiuriū ut dicit
mgr̄ li. iij. di. xxxix. Mēdaciū

iuramēto firmatum. ⁊ capitur ibi
mendatiū large. tā ꝓ eo q̄d di
citur contra mentem q̄ ꝓ eo q̄d
nō dicitur ꝯtra mentē dū tam̄
ſit falſum q̄d dicitur. Vel ſcd̄;
alios periuriū eſt iuramētum
illicitū ⁊ indebitū. vnde quod
cūq; e tribus comitib; iuramē
ti defuerit ſcȝ veritas iuſtitia vel
iudicitū ꝑiuriū eſt. nō tamē eo
dem ordine. Sed ꝑmo quidē
⁊ pn̄cipaliter ꝑiuriū ē. quādo
deeſt veritas. ſecūdario aūt quā
do deeſt iuſtitia. Quicūq; ei iu
rat illicitū ex hoc ipſo falſitatē
incurrit. q2 obligatus eſt ad
hoc ꝙ cōtrariū faciat. Tertio
vero quādo deeſt iudicitū q2 cū
indiſcrete iurat ex hoc ipō ꝑicu
lo ſe ꝯmittit falſitatē incurren
di. Et ſic capitur periuriū lar
ge ⁊ nō eſt ſemꝑ mōrtale pccm̄
periuriū iſtis modis omnib;
¶ Secūdo nōndum ꝙ q̄ ſcie b
ter iurat falſum. ſcieter in quā
quo ad dictum ⁊ quo ad iura
mētum eſt vere ⁊ ꝓprie ꝑiur⁹.
⁊ eſt ſemꝑ pccm̄ mōrtale Cuius
racō aſſignatur ſcd̄m thō. vbi
prius q2 ꝑiuriū de ſui racōe im
portat ꝯtēptum dei. vnde de ſe im
portat irreuerētiā dei ipſū indu
cere in teſtē falſitatis. q2 ꝑ hoc
ſignificatur vel ꝙ deus verita
tem non cognoſcit ⁊ ſic teſtifi
catur falſū ex ignorātia. ā ſig
ficatur ꝙ teſtificatur falſitatē

quoꝝ vtrūqʒ eſt magna dei ir
reuerētia Eſt enī ſic deū inuoꝛe
tātū ac ſi deus non ↄgnoſceret
veritatem ⁊ ſic ex ignorantia
teſtificetuꝛ falſum vl ſi cogno
ſcit eaʒ tunc eſt ac ſi ſcient ap
probʒ ⁊ teſtificetur falſitateʒ
Item piuriū ꝓpriū eſt moꝛtale·
quia directe ↄtra ꝑceptum dei.
ſcʒ non aſſumes nomē dei tui i
uanū· Et ↄtra illud leuit·xix·
c Nō piurabꝯ in noīe meo· ¶ Ex
quibʒ ſeq̄tur ꝙ piuriū ad mi
nus nouē modꝭ cōmittitur Pri
mo qn̄ q̄s falſū iurat ſolēniter
in pn̄tia iudicis q̄ deliberauit tā
de dicto ↄfirmato ꝙ̄ de iuramē
to Talis periurās nō ſolū moꝛ
lit· ſʒ etiam enoꝛmit peccat vn̄
p tres digitos quos ponit ſigni
ficatur ꝙ corpꝰ aiam ⁊ famaʒ
impignorat deo de relicto ipſi
dyabolo· nā ibi ꝓpt circumſtā
cias grauius quis peccat· qꝛ in
iudicio· Et qꝛ multum delibera
te piurat ut dicit ray· qui in q̄t
iurat p deū multū obligatuꝛ· q̄
vero p deū ⁊ euangelium ma
gis obligatur. qui iſtis adiū
git ſanctoꝝ reliquias magis
obligatur· ⁊ ita creſcētibꝰ ſolē
nitatibʒ· creſcit obligacō· Se
cūdo piuriū facit qui extr̄ iudi
ciū vel nō ſolēnit falſum iurat.
deliberās prius de dicto ⁊ de iu
ramēto ⁊ talis etiā peccat moꝛ
liter minus tamen ꝙ̄ precedēs

vnde thō· 2· 2· q· xcviij· arti· iij·
vult ꝙ grauius ē peccatum ſi
quis p euangeliū ſolemnit iu
rans periuret ꝙ̄ ſi p deum omi
nī ſermone periuret tum ꝓpter
ſcādalū· tū ꝓpter maioꝛeʒ deli
beracōem Quibus equalit hic
inde poſitis grauius eſt ſi quis
p deum iurans periuret ꝙ̄ iurās
per euangelium· Et ſunt talia
periuria valde grauia peccata.
quia cū deus ſic aſſumitur tan
ꝙ̄ teſtis falſitatis aſſumitur cō
tra ſecūdum ꝑceptum· Eſt enī
ut paulo ante dictum eſt· ac ſi
deus non cognoſcat veritatem.
⁊ ſic ex ignorantia teſtificetuꝛ
falſum· vel ſi cognoſcat eā tūc
eſt ac ſi ſcienter approbet ⁊ te
ſtificetur falſitatē Quoꝝ vtrū
qʒ eſt magna diuine veritati
iniuria ¶ Tercio periurat qui ex d
lapſu lingue iurat· Si quidē
aduertat ſe iurare ⁊ falſum eſſe
quod iurat nō excuſatur a pec
cato moꝛtali· ſicut nec a dei con
temptu· nā ad hoc ꝙ aliquis
peccet moꝛtaliter ſaltem non
ex habitu requiritur ꝙ ſuum
peccatum plene ſit voluntariū
directe vel interꝑtatiue quod
dicituꝛ ꝓpteꝛ iſtū qui cum deli
berare poſſet: deliberare cōtem
nit· Si ex tali contemptu deli
beracōis ex ſurrepcione periu
rat videtur multis ꝙ talis nō
eſt excuſādus a peccato moꝛli·

non aũt ſic ꝑ omnia de iſto q̃
delibera᷒e obmittit nõ ex cõtẽp
tu ſed ex negligẽtia. Si autẽ
nõ aduertat aliquis ſe iurare fal
ſum. nec falſum eſſe qđ aſſerit.
tũc nõ videtur habere itencõ
nem iurãdi niſi ex habitu ma
le introducto forte iuraꝫ. ideo
a crimine periurij excuſatur.
Sicut cũ q̃s iurat in cõmũi ſ
mone nõ aduertens quẽ mo
dicet ⁊ ad quid. ſed ex quadam
ↄſuetudine mala. aut alia ſur
repcõne mala iurat. tũc nõ pec
cat mõrliter. ſed appropiquat
e ad mõrle. ¶ Quarto periurat
quis ioco falſũ ſciẽter cõfirmã
do ⁊ mõrliter peccat vnde dic̃.
ſctus thõ. vbi prius. ꝙ ille q̃ io
coſe periurat. nõ euitat diuinã ir
reuerẽciã. ſed quo ad aliquid
adauget eam. magnũ eni eſt
⁊ maior irreuerentia dei cũ in
ioco aſſumitur teſtimoniũ fal
ſitatis q̃ꝫ ex aliqua neceſſitate
hois. Et ſicut hõ non euitat di
uinã irreuerentiam ſic nec pec
f catum mõrle. ¶ Quinto ꝑiurat
⁊ peccat mõrliter qui iurat ali
qđ verũ quod tñ credit falſũ.
q2 iurãdo mẽtitur ⁊ fallere in
tendit mediãte iuramento ⁊ i
tendit illud qđ credit falſum
cõfirmare mediãte iuramẽto
⁊ ꝑ teſtimoniũ diuinum. Exẽpli
gratia mercator hꝫ duo dolia vi
ni ad vendendũ. in vno ſcit cor

ruptũ vinũ eẽ in alio ſanũ ſed
a caſu trãſponuntur vaſa iſta
Si igitur mercator intendit
ambo i eq̃li precõ vendere ⁊ ex
errore iurãt ꝙ in. a. dolio ſit ſa
num vinum in quo in veritate
ita eſt. ſꝫ mercator putat ſolũ
ſanũ vinũ eſſe in. b. dolio. verꝫ
iurãdo periurus eſt. q2 mẽtit̃
⁊ contra cor loq̃tur. Sexto per
iurat qui dubitat an ſit verum
qđ iurat ⁊ tñ dicit ſe ſcire ꝙ ve
rũ ſit. Et ſi hoc ex deliberacõne
⁊ ex ꝓpoſito facit ẽ mõrle pec
catũ ⁊ maius ſi eſt ſolẽniſatum
Ratio eſt q2 talis iurat ſe ſcire
certũ eſſe ſmonẽ ſic eſſe ⁊ hoc
eſt mẽdatiũ q2 non ſcit ſic eſſe.
ſꝫ dubitat eſt ergo mẽdatium
iuramẽto firmatum. Scita igitur
ꝓ ſcitis põt quis iurare Credi
ta ſolum ꝓ creditis ⁊ dubia ꝓ
dubijs debꝫ quis iurare vel ta
cere. Septio periurat ille qui
falſũ iurat qđ credit eſſe verũ.
licet nõ tam grauiter peccet ſi
cut quītus cũ ille non intẽdat
fallere ſic quītus. nec intẽdat
mẽdoſe ꝑ nomẽ dei teſtimoniũ
eius inducere non tñ ẽ a peccõ
immunis Quia ut dic̃. bonauẽ.
ſup. iij. diſ. xxxix. Quãuis tal̃
non ↄtemnat veritatem ex cer
ta ſciẽtia adducẽdo eam i teſti
moniũ falſitatis ↄtemnit tam̃
ex ipſa temeritate. adeo eni no
mẽ dei terribile ẽ ⁊ venerabile

q̄ nullus deb; ipm̄ in teſtē aſſu
mere niſi nouerit quid loq̄tur.
ꝗ ſit certus de veritate dicti ſui.
nā ignorācia non excuſat in to
g to in tali iuramēto · ¶ Octauo
periurat quis qui iurat falſum
deliberās de dicto ſed nō de iura
mēto · Et ſic forte pōt cōtingere
q̄ hō periuret ſine peccato mōr
li tn̄ ad minus eſt veniale groſ
ſum ꝗ piculoſū ꝗ multū appro
pinquat ad mōrle pccm̄ Nono
cōtingit aliquem iurare qui nec
deliberat de dicto nec de iuramēto.
ſed totum profert ex quadam
ſurrepcōne non ex conſuetudi
ne vel habitu · ſiue quādo iurat
in cōmuni ſmone · nō attendēs
quem inuocat ꝗ ad quid ſed ex
quadam ſurrepcōne iurat ⁊ ſic
non peccat mortaliter ſed veni
aliter · minꝰ tamen q̄ ille q̄ deli
berat de dicto non de iuramento
Quod eni ex ſurrepcone proce
dit perfecte voluntariū non eſt
Ad hoc aūt q̄ quis peccet mōr
liter req̄ritur q̄ ſuū peccatū ſit
plene voluntariū directe vel in
terptatiue quod additur ut in
h · iij · patuit · ¶ Quāte vero gra
uitatis ſit periuriū quo ad · iiij ·
patet p ſāctū thō̄ · vbi prius et
quodlibe · i · q · ix · ar · ij · ex quīq;
Tū q2 in ſe grauiꝰ eſt q̄ homici
dium ſm thō̄ · Tū q2 diuini no
minis quedā abnegacō̄ · Tūq2
dei in ſuo noīe infamacō̄ Tū q2
ab ecc̄ia grauiter puītur Tum
etiā q2 a gētib; horrēdū cēſet
oīa pter quartū patēt p thō̄ ·
in quodlibe · vbi prius · vbi ſic
dicit aplūs dic̄ ad heb · vi · Ho
mines p maiores ſui iurāt ꝗ oī
cōtrauerſie eoꝝ finis ad ꝯfirma
cōem eſt iuramētū · Fruſtra aūt
in cauſa hoīcidij cōtrauſie finis
eſſet iuramentū ſi hoīcidiū gra
uius eſſet q̄ periuriū · pſumere
tur enim q̄ qui maiorē culpa;
homicidij cōmiſit nō vereretur
minorē piurij incurrere. vnde
ex hoc ipſo q̄ in cauſa cuiuſlib;
pcc̄i defertur iuramēto manife
ſte oñditur q̄ piuriū p maxio
pccō̄ debet haberi · nec immeito.
quia periurare nomen dei vide
tur quedā dīuī noīs denegacō̄ ·
vñ ſecūdū locū poſt ydolatria;
pccm̄ piurij tenet ut ex ordine
preceptoꝝ pt; S; ⁊ apud gēti
les iuſiurādum erat honoratiſſi
mū ut dicit̄ in pn̄cipio metha
phiſice Itē ſm bern̄ · nec deus nec
homo pōt diſpēſare i pceptis p
me tabule ſ; piuriū ē ꝯtra pcep
tū pme tabule · hoīcidiū aūt cō
tra pceptū ſecunde tabule · non
occides cū q̄ deus vel hō pōt diſ
pēſare ergo piuriū ē grauiꝰ homi
cidio · Itē piuriū ex obiecto eſt
peccatum in deum · homicidiū
ex obiecto in proximum S; ex
obiecto attēditur grauitas pec
cati pn̄cipaliter ergo ꝛc̄ · Ad aūt

homicidiū grauiꝰ puītur in ec
clesia. racō eſt q2 grauiꝰ nocu
mentū interdū hoīb3 imminet
etiam ex minoī culpa. ſcd̄m iu
ditiū tn̄ dei maiꝰ peccatum gr̄
uiꝰ punitur. hec thō. Rich. te
net q2 homicidiū ſit grauiꝰ p
iurio q2 cōtra caritatē q̄ proxi
mus eſt diligēdus. periurium
vero eſt cōn̄ virtutem latrie p
iurus enim iurat verz qđ falſū
eſt. Quartū q2 eccl̄ia grauiter
puniat periuriū patz q2 periu
rus deb3 agere penitētiam. vij.
annis. xxij. q. i. predicādū. Et
hoſtien. dic. li. ij. q2 piurꝰ quā
tūcumq3 agat penitentiā teſti
ficari non pōt. Quātis alij peni
tentes lic3 fuerīt criminoſi poſ
ſint teſtificari intellige quādo
ſemel ɔtra periuriū probatum
eſt. racō dicti ē q2 alias nimis
piuriū fier3. Et q2 ipm̄ iuramē
tum eſt de ſe ſubſtantia teſtio
nij. Infamis eſt periurus iura
mento promiſſorio. quādo piu
rat ſolemnit' ꝛ q̄n p tali piurio
fertur cōn̄ eum ſentētia diffini
tiua in cā accuſacōnis ac̄. Ad
deteſtacōem piurij faciūt qua
tuor alia. Primo q2 peior eſt
q̄dāmodo dyabolo. q2 demon
res ſacras tim3 ꝛ quaſi veretur.
demones enī credūt ꝛ cōtremi
ſcūt iac. ij. ꝛ philip. ij. In noīe
ihū omne genu flectatur cele
ſtiū terreſtriū ꝛ infernoꝝ piu
rus vero nomē dī ſactiſſimum
nō reueretur. Secūdo piurās
quodāmodo peior eſt fure q2
periurans. fur ꝛ ſacrilegus eē
videtur. Sacrilegus enī ē q̄
rē ſacrā furatur inuito dn̄o. ſic
periurās prohibēte dō: non aſ
ſumes nomē dei tui inuanum ꝛ
ſacrilegiū quodāmō cōmittit
Tercio piurus q̄ſi falſarius ē.
ſi q̄s ſigillū alicuiꝰ dn̄i ad cō
firmādū aliquā veritatē ſibi cō
miſſam īferr3 ad aliqđ ɔfirmā
dū falſum: ipē falſariꝰ iudicare
tur. Et ſi hoc facer3 de ſigillo
pape defacto eſſ3 excōmunica
tus. Sic cum deꝰ pmiſerit hoī
bus ut aſſumāt nomen ſuū ad
ɔfirmacōem veritatis. Si vtā
tur nomine eius ad ɔfirmacō
ne3 falſitatis. falſarij ſunt quo
ad deū ꝛ excōmunicati iſta ex
cōmunicacōe qua dicit apl'us
.i. corn. xv. Si q̄s non amat
dominū ihm̄ anathema ſit. Rr̄
to q̄ illicite iurat quaſi laqueū
ad collū ſuum ponit ſcd̄3 illud
pū. vi. Illaqueatus es verbis
oris tui ꝛ captꝰ ꝓprijs ſermo
nib3. Iuramētum aūt trāſgredi
ens quaſi ſe ꝓprijs manibꝰ in
aīa iugulat ꝓpter hec pericula
dicit ſcriptura. Eccl̄i. xxiij. Vir
multum iurās replebit' iniq̄ta
te ꝛ nō diſcedet a domo eiꝰ pla
ga. Et pſ. Quis aſcendit in mō
tem domini id eſt in celum. Et

ſeq̄tur Qui non iurauit i dolo
proximo ſuo·ergo a ſenſu ↄtra
rio·doloſe iurās nō aſcendet ſȝ
deſcendet in infernū·Et eccī·xx
iij·Iuracōi nō aſſueſcat os tuū.
multi enim ſunt caſus in illa·
k Remedia ergo ↄtra piuriū
quiſqȝ ſibi debet adhibere p̄b
tim aſſuet⁹ periurare·p̄mo ut
nō diffidat quī cū ꝓprio cona
tu ⁊ dei ḡtia hoc vitiū poſſit era
dicare·Exēplū noui militē in p
iurijs aſſuetiſſimū·tandē ↄpun
ctum p ſermones qui cū dedi
ſcere non valeret periuria·tādē
ſibi inflixit totiens a carnibus
vna die abſtinere quotiēs per
iuriū faceret ⁊ fecit licȝ in curia
foret magni pn̄cipis et plene
ſanatus eſt·Audiui de quodā
alio qui quociēs iurauit guttā
ſui ſāguinis p pūcturam de cor
pore extorſit·poteſt q̄s tociēs
quotiēs iurat ſi diues eſt dena
riū in elemoſinā dare alias nō
dandū·vel ſi paup eſt aliquid
orare·Secūdo debet quilibet
in aīo ſtatuere poti⁹ velle emo
limēto corporali carere q̄ꝫ in cō
ſuetudīe periurij pſeuerāre ſm
illud xp̄i math·xvi·Quid p
derit hoi ſi vniūſum mundū lu
cretur·aīe vero ſue detrimentū
patiatur·⁊ ſic tandē habitum
malū deponet ⁊ lucrū tēporale
habere poterit·Exēplū ceſarij i
dyalogo·duo coloniēſes mer
catores ad quendā ↄfeſſorem
venerūt de habitu piurādi cō
querētes·quibȝ pſuaſit·ut per
annū vēderēt ſine iuramēto·fe
cerūt ⁊ anno euoluto ad ↄfeſ
ſorem redeūtes ſe dixerūt valde
depaupatos·eo q̄ ſine iurāmē
to nulli⁹ eis credere vellet q̄b⁹
confeſſor ſecundo pſuaſit demo
nis illud eſſe negotium nec cu
randum·ſed ſecundo anno cep
tum cōtinuare quod cum face
rent maiorē fidem hoies i ipis
ſine iuramētis habētes q̄ꝫ ātea.
eos multū ditauerūt·Tercīo in
ſpiciēda ſunt teſtimoīa paga
norum iuramēta in maxima re
uerencia habētiū ⁊ ſine iuramē
to v̄ba eorum tā firma tenuiſ
ſe ut eis crederetur·Exemplum
i·methaphīce ut ſup̄ Item in
vitiſ phoꝝ·Solō phs ait ne
meciaris probitatem iureiurā
do certiorem haberi·Cui⁹ enī
dictū nō habet ſine iureiurādo·
pōdus eius q̄ȝ iuſiurādū vile ē
Itē ibidem xenocrtes phus pla
tonis diſcipul⁹ fuit q̄ ut ait va
lerius tātam autoritatem ſue
ſapiētie attuleāt ut cū de re ali
q̄ teſtimoniū coactus a iudice
dicerȝ·⁊ ad arā acceſſiſſet ut iu
rarȝ oīa ſe vere ↄtuliſſe·probi
bitus ē a ſenatu iurare Quārto
p̄ oībȝ ↄſideret q̄ſqȝ mala pn̄ō
ta ipſius periurij·Quinto oret
deū ut hoc vitiū euadat··:··:··:·

Capitulū·iij·p̄cepti·ij·

a Contra hoc p̄ceptum
faciunt ſecūdo incaute
iurātes· ¶ Vbi viden
dū erit·an ⁊ qn̄ ⁊ qn̄tum icau
tum iuramētum liget Fit autē
incautum iuramētum qn̄tupli
citer· Primo qn̄ irreuerēter fit
iuramentum vel leuiter vel ſine
cā racōnabili· q2 tūc comes iu
dicij ſeu diſcrecōis offenditur
etiam ſi verū ſit ⁊ licitū p̄ quo
iuratur· Secūdo fit incautum
iuramētum qn̄ q̄s indeliberate
iuāt ex ip̄etu ſic q̄ ſi plene deli
beraſſz illud non iuraſſz· Et tūc
ſcd̄m wilh·quis ſeruare tene
tur ſi licitum eſt quod iurauit
Sufficit eni ad hoc q̄ ſit ob
ligatus q̄ intēdit deū induce
re teſtem illi9 rei quā dixit· Itē
ſi hō p̄pter obmiſſionē delibera
ciōis ſufficiētis·aut vn̄ cum q3
iurat p̄miſſoie aliq̄d ſibi i̅poſſi
bile tunc deeſt iudiciū ⁊ eſt illi
citum ⁊ ſic iurās peccat·p̄mo ſi
illud qđ iurat credit ſibi poſſi
bile fore·cū tn̄ ſibi ſit i̅poſſibi
le:nō excuſatur a pccō totalit̄·
q2 p̄pter reuerētiam diuini te
ſtimonij nō deber3 iuramētum
adhiberi niſi i re in qua ſirmit̄
certus eſſz·vn̄ ibi deficit iudici
um diſcrecōis.niſi forte quod
eāt ei poſſibile quādo iuāuit·
rō datur ei poſtea impoſſibile·
puta ſi q̄s iuāt pecuniā ſe ſolu
turū q̄ poſtea ei vi vel furto ſub
trahitur· Tūc videtur excuſai
a faciēdo qđ iurauit lic3 tenea
tur facere q̄ntum in ſe eſt ut ſol
uat ⁊ impleat qđ promiſit Itē
ſepiſſime incaute ɔtra p̄ceptū
ſecūdum faciunt hij qui cauſa
lucri de facili iurāt·ut oēs ven
dētes ⁊ emētes tales ſepiſſime
falſū iurāt· ⁊ ſic periuriū incur
rūt ⁊ mōrle pccm̄. Quod ma
ius eīt ſi in damnū p̄ximi ſic iu
rant· ⁊ quādoq3 p̄ p̄ua re ſe nō
remiſſi9 dare iurāt Item ſepiſſi
me con̄ hoc ſecundum p̄ceptū
icaute iurāt ⁊ peccāt q̄ abſorp
ti paſſione ire ā ex ebrietate·
aut in ludis etiā prohibitis ut
taxillorū enormiter·aliquādo
falſa· aliqn̄ do ihoneſta vl̄ etiā
iniuſta ⁊ de ſe peccā i tali diſpo
ſicōne iurant· q2 volūtas tunc
vehemēs ē ad velle iurare ⁊ paſ
ſio racōnē abſorb3 ut nō poſſit
p̄ tūc delibeāre de hijs q̄ iura n
tur Ideo ɔtra hoc p̄ceptum ſe
piſſime peccant ex p̄uerſa con
ſuetudine ⁊ falſum iurāt ⁊ pea
iurāt etiam ex lubrico lingue ⁊
ſi aliquādo nō peierāt ideſt fal
ſe iurāt tamē ſp̄ peccāt· q2 leuit̄
ſine cā ⁊ irreuerēter iurat· Ter
tio incautum iuramētum fit rō
ne eius qđ iuratur. Nam ſcd̄m
thō. Rich· ⁊ cōmunit̄ omnes
theologos ⁊ iuriſtas· ¶ Sic b
incaute iurat q̄s quādocumq3

iurat aliq̄d quod derogat cai
tatis actui Et pōt fieri i quīqȝ
caſib⁹. Primo cū q̄s iurat face
re vel obmittere qd alias eſſet
mōrle pccm̄ ut q̄ aliquē ppa
autoritate grauiter velit lede
re vl' inimicitiā ad eū gerere cū
rācore. in quo caſu peccat periu
rādo. et peccat iuramētū implē
do ſicut et i ſecūdo caſu qui ſeq̄
tur. Exēplum de dauid qui iu
rauit temerarie velle nabal oc
cidere ſȝ retractauit bn̄ ut dicit
ambro. li. de offic. Secūdo qn̄
q̄s iurat aliquid facē vel obmit
tere qd alias eſſȝ veiale ſolū ut
q̄ velit mēti officōſe ioco ſe vel
ſimile Tercō cū iuratur aliq̄d
idifferēs qd ex circūſtātia effi
ci poſſȝ veniale vel mōrle ut cū
iuratur aliqd qd vergit in dete
riorē exitū ppt' aliqd quod de
nouo emergit qd fuit impme
ditatū. Sicut ptȝ in iuramēto
herodis qui iurauit puelle ſal
tāti ſe daturū qd petiſſet. hoc ei
iuramētum poterāt a principio
eſſe licitū intellecta debita odi
cōe ſcȝ ſi peteret qd dare liceret
et deceret. Sȝ impletio iuramē
ti fuit illicita ut dicit btūs am
bro. li. i. de offic. Qrto cū iurat
aliquid qd eſt otra oſiliū euā
gelicū vel nōbilis boni impedi
tiuū Sic cū aliquis iurat ſe nō
intraturū religionē. vel q̄ nō
fiat cleicus. aut q̄ nō accipiet

p̄lacōeȝ in caſu quo expedit eū
accipē. et i hoc caſu peccat qui
de iurādo dic. tho. q2 peccat cō ē
gue pccm̄ & nō tenetur ſeruaē
iuramētū. ponit eni obicē ſpūi
ſcō. ſȝ multo meli⁹ facit non im
plēdo huiuſmoi iuramentum
Similit' q̄ iurāȝ ſe nō otinētē p
māſurꝫ cū extra mr̄imoniū eſſȝ
vn̄ pe. de pal. ſup. iii. di. xxxix.
dic̄ qn̄ aliq̄s pmiſit nō mōrle
nec veniale nec aliqd bonū ſed
purā p̄uacōem melioris boi ut
ſi aliquis iurat ſe nō intraturū
religionem. aut non ſeruatu
rū virginitatē. vel non facturꝫ
bonū alicui ń inq̄ tū caritas vel
p̄ceptum coget talis peccat. iu
ramētū eni debet cadere ſup ma
teriā debitā et ſup bonū ex ſe et
forliter. & tūc licȝ p̄uet mai⁹ bo
num. valet tn̄ ut iurāte aliquo
ſe velle cōtrahere cū aliqua mr̄i
moniū. qn̄ aūt nullū bonū iurāt
ſȝ ſolū malū cuiuſmōi ē pura p̄
uacō melioris boi nō valȝ. ſȝ pec
cat q̄s in iurādo et obligat ad
culpā Quīto qn̄ q̄s iurat qd
eſt maioris boi ipeditiū vel cū
iurat id facere qd meli⁹ eſſȝ nō
facere q̄ facere. vel iurat nō fa
cere id qd meli⁹ eſſet facere q̄
nō facere Exēplū qn̄ iurāt q̄s ſe
nō ieiūaturꝫ. vel nō velle iuſtū
in iudicō. vel nō accomodare
pecuniam. vel non intrare domū
ſortis. vel non vendere rem ſuā

p minori pecco vel nō comede
re secū vel nolle retinere famu
lū quē melius esset retinere. vel
non loqui proximo. vel nō fa
cere ei ꝯsolacōnem que omnia
melius esset facere q̄ omittere.
et sic de similibus. Talis nō ē
obligatus ad seruādū qd iu
rauit. Et pbantur oīa q̄n q̄ p
phm. in synonimis li. ij. dicentē
Et allegat mgr. di. xxxviij. ter
cij di. In malis promissis rescī
de fidem. in turpi voto muta de
cretū. Et thō. assignat racōem
Quia p se mala et maioris boni
impeditiua sub iuramēto cadere
nō pnt. Et scdm Bern. Rō p
caritate institutū est contra cari
tatem militare nō dz. Et tn̄ sic
rich. dic. et wilh. ppter reuerē
tiā sacramēti diuini nois inuo
cati et ad punicōem temeritatis
sic iurātium et ppter reuerentiā
eorū qui psūt et ad tute ambu
lādum non debz quis auctori
tate ppria venire cont qdlibz iu
ramētum incautum. sed p aliq̄
bus debet recurrere ad aliquē
supiorē suū qui a tali iuāmen
to debet absoluere ipm vel de
clarare eū non fore obligatū.
marie qn̄ pōt oriri dubiū. vtz
obseruacō vergat in peiorē exi
tum q̄ nō obseruacō. Tn̄ con
tra prima qn̄ manifesta sunt.
propria auctoitate ꝯtrauenīē
pōt. Contra qdlibet vero iura
mētum qd respicit rei veritatē.
et derogat caritati vel eius per
fectioni vel disponētib9 ad eā.
pōt hō venire ꝯpria auctoritate
in casu necitatis. hec sentētiali
ter. Rich. durād9 dicit. Si iu
ramētum esset icautum. ex eo q̄
iurās non suffitiēter delibeāuit.
vel illud qd promittebat erat
res indifferens. seu parū valēs.
vel plus nocens venienti q̄ ex
pediēs. vel sicut possunt alie cir
cūstantie inueniri circ iuramētū
que reddūt ipm incautum: nō
est tutū q̄ tale iuramētū inter
mittatur sine auctoritate supe
rioris potētis in talib9 dispensa
re. Quāto principaliter iuā d
mentum incautum fit interdū
a coactis et p metum vbi sunt
plures casus. Pri9 q̄d de eo q̄
cōpulsus p metū iurauit se ali
q̄d facturū vel daturū. Re. durād9
di. xxxviij. et xxxix. circ tertium
Juramētum promissoriū. q̄ est
coactū p metū qui cadit i con
stātem virū. ā p metum q̄ non
cadit in ꝯstantem virū. si p̄mo
modo sic non est obligatoriū
i foro ꝯtentioso. q̄z cogēti non
cōpetit actio contra coactū ut
obseruet iuāmētum. Quātum ve
ro ad forū consciētie tale iura
mētum ē obligatoriū. si illud
qd promittitur est licitum et si
iurās consensit in pmissum q̄
tumcūq̄ fuerit p metum iustū

coactus· vnde ſi q̃s non implet
qđ coactus iurauit iuramento
ꝓmiſſorio· periurat ⁊ peccat mor̄
taliter niſi talis ſic coactus p̄ me
tū cadentem in cōſtantem vir̄
fuerit p̄ habētem poteſtatē ab
obligacōe abſolut⁹ q꞉ ꝓ nul
lo temporali debet hō facere ali
quā irreuerētiam dei vel đo ſed
hoc fieret niſi impleretur ꝓmiſ
ſum nihilomin⁹ talis habet re
mediū ⁊ poteſt repetere ī iudi
cō quod coactus iurauit ⁊ ſol
uit· poteſt eciam petere ab ep̄o
ut cogat illū abſoluere ipſum
a iuramēto· Si non poterit ad
hoc induci ſoluat ⁊ repetat· q꞉
licꝫ iurauerit ſoluere nō tn̄ iura
uit non repetere· Sđ ſi iurauit
etiā nō repetere tunc denūciet
eccleſie ſcđm formā euangeli
cam Si peccauerit in te frater
tuus ut eccīa illū ꝯpellat ad pe
nitētiā in q̄ recipiet abſolucō iura
mēti vel reſtitucō male acq̄ſiti
vel accepti· Itē pōt iudici denū
ciare ⁊ ille ex officō tenetur aliū
ꝯpellē ad reſtituēdū· Si vero
iurauit nō denunciare iudici ta
le iuramētū ē illicitum nec obli
gat· ⁊ ideo nō obſuādū cū ver
gat in deteriorē exitū ut pote ex
iſtēs ꝯtra iuſticiā ⁊ ꝯtra vtilita
tē publicā· Et ꝓſertī hoc pōt de
nunciare dūmō hoc faciat p̄nci
paliter intencōne ſalutis eius
Si vero iuramētū ꝓmiſſoriū

ſit coactū p̄ metū q̄ nō cadit in
cōſtātem virū tūc iuramētū ē
obligatoriū in foro cōſcīe for
tiori racōe q̄ꝛ ſit iuramentū coa
ctū p̄ metū cadētē in cōſtātem
vir̄ ⁊ iterū ī foro ꝯtencōſo· q꞉
ſcđm iura talis metus nō iudica
tur ſuffitiēs ad aliquid cū iura
mēto ꝓmittēdū· Et ſic apparꝫ
q̄d ſit dicēđ de coactōe ad ꝓmiſ
ſoriū iuramētū Aug⁹· in ſmōe
de piurio ſic dic· Si q̃s coact⁹
ꝓ vita redimēda· vel q̄libet cā·
vel ncītate piurat· q꞉ plus cor
pus q̄ꝛ aīaꝫ dilexit· tres q̄drage
ſimas peniteat alij iudicāt tres
ānos vnū in pane ⁊ aq̄ Ex q̊ ſe
q̄tur q̄ꝛ ille q̄ nō intēderꝫ ſolue
re qđ coact⁹ ꝓmitteret cū ſcīē
ter falſū iurarꝫ teneretur ad pe
nitētiā illam de rigorē Sꝫ de aſ
ſertorio ſeu ꝓbatorio iuramen
to ē ſecūdus caſus· vbi dicēdū
q̄ꝛ quicūqꝫ faceret iuramētū aſ
ſertoriū iurando falſū vel īcau
te ſic peccaret iurando ⁊ periu
riū incurrerꝫ et ad hoc faciēdū
nullus cogi pōt· ſi tn̄ q̃s oppo
ſitū faceret ex metu tūc coactō
excuſaret a tāto ſꝫ nō a toto q꞉
ad peccādū nulla coactio fieri
poteſt ſufficiens libero arbitrō·
nam omne malū pene ſuſtinē
dū foret a quolibet anteq̄ꝛ mi
nimo pccō peccare deberet Eſt
ei minimū pccm mai⁹ oī malo
pene ꝓſeiſe· vn̄ qn̄ ſeruus iurat

aliqđ falſū vel illicitū dn̄o co
gēte. ambo ſunt periuri· nolite
ait xp̄us timere illos qui occi
e dunt corpus· ¶ Utrū vero iſte
peccet qui iducit hoiem ad iu
rādū quē probabiliter credit
periuraturū q̄ eſt tertius caſus.
vel ſic recipit ab eo iuramētū
ſꝫ· ſcd̄m thō· bonauē· ⁊ rich·
Inducens aliū ad iurādum· ā
hoc facit ſic perſona publica ⁊
ſcđ; ordinē iuris· ā hoc facit nō
tanq̄ perſona publica· ſꝫ pri
uata· Primo mō ſi quis indu
cit aliū etiā precipiēdo ad iurā
dum q̄uis credat eum iuratu
rum falſum nō peccat qꝛ facit
illud qđ ex officiō tenetur face
re· vnde nō tā dici dꝫ illum ad
iurādum cōpellere q̄ pars ad
uerſa que hoc petit a iudice· ſi
aūt iſte q̄ inducit ad iurandū
ſit p̄uata pſona· ā publica nō
tam hoc faciēs ut pſona publi
ca· puta cōtrā ordinem iuris. pec
cat mortaliter. qꝛ talis ē ſcienter
proximo ſuo cā pctī mortalis ⁊
ſic ſpūalit homicida ꝓpriā ai
mā ⁊ alteri⁹ necās cui gladiū
peierādi tradit. Exēplū refert
aug⁹· in ſermone quodā. Qđ
quidā fidelis inocēs rem acco
modauit cuidā quā ille redde
re negauit. Compulſus ergo
per accomodantem iurare pe
ierauit· ⁊ alter rem perdidit·
Cui rapto in nocte ipſa iudex
ait· Cur prouoſti hoiem iurāe
quē ſciebas falſū iurare Ille rn̄
dit· qꝛ rem meā negauit· ⁊ iu
dex Melius erat ut rem tuā p
deres. q̄ ut aiam eius piurio p
imeres· proſtr̄tus igitur tam
grauiter ceſus eſt ut ī dorſo vi
gilātis plagarū veſtigia appa
rerent· ſꝫ indultū ē ei poſtq̄ e
mēdatus eſt. Ideo idē aug⁹· i
ſermone de decollacione ioh̄·
baptiſte. Ille q̄ hoiem prouōt
ad iuracōnem ⁊ ſcit eū falſum
iuraturū vincit homicidam qꝛ
homicida corpus occiſurus ē·
ille aiam ꝓmo duas aias· Itē
talis qui aliū peierare ꝓcurat·
debꝫ penitere· xl· dies in pane
⁊ aqua ⁊· vij· annos ſequētes
⁊ nunq̄ debet eſſe ſine peniten
cia· xxij· q· v· Si q̄s ſe· Quito
principaliter iuramētum icau
tum ſit a doloſis de q̊ dicit tho·
in ſumma ſic ar· vij· Et in ſcrip
to qꝛ iurans ſimpliciter ſine do
lo in foro cōſciencie non tene
tur niſi ſcd̄m ſuā intentionem
In foro aūt ōtentioſo obliga
tur ſcd̄m qꝛ verba ōmuniter ſo
lēt accipi· Si aūt doloſe iurat̄
ſeruari debꝫ ſcd̄m ſanū intelle
ctum illius cui iuratur Et licet
racōe iuramēti non obligetur
niſi ſcd̄m ſuā itētionem. Tām
tenetur ad hoc ut alius ex tali
dolo non ledat̄· Et hoc ſit qn̄
ſcd̄m intentionem recipientis

nō bene

f impletur ¶ Dubitatur circa p̄
dicta p̄mo vtrū in iuramentꝭ
poſſit diſpēſari ⁊ p quē· ſꝫ· tho.
2·2·q·lxxxix· In iuramētis pro
miſſorijs diſpēſari pōt ſicut ⁊ i
votis· qꝛ in aliquo caſu potest
eſſe illicitū vel nociuū iuramen
tū· ſiue id qđ iuratur et p oñs
nō ē debita materia iurāmēti· Et
ideo nōndū ꝙ illud qđ cadit
ſub iurāmento promiſſorio ali
qñ eſt maniſeſte rpugnās iuſ
titie ut puta qꝛ ē peccatū vł ma
ioris boni impeditiuū ut ne itret
religionem ⁊ tale iuramētū diſ
penſacōe nō indigꝫ· Nñqꝫ aūt
aliquid iurāmēto promittitur
de quo dubiū eſt vtrū ſit licitū
vel illicitū proficuū vel nociuū
aut ſimpliciter· aut i aliq̄ caſu
⁊ in hoc pōt quilibꝫ epūs diſpē
ſare Nñqꝫ vero promittit̄ ali
quid ſub iuramento quod eſt
maniſeſte licitū ⁊ vtile· Et in ta
li iuramēto nō videtur habere
locum diſpenſacō vł ꝯmutacō·
niſi aliquid meliꝰ occurrat fa
ciendum ad cōmunem vtilitatē.
quod maxime videtur pertine
re ad poteſtatem pape qui ha
bet curā vlis eccleſie vel etiā ab
ſoluta relaxacō· nam ad vnum
quēqꝫ pertinet irritare iuramē
tum quod a ſibi ſubditis factū
eſt circa ea que ſubdūtur eius
poteſtati· Sicut pater poteſt
irritare iuramētum puelle· vel

vir vxoris· numeri· xxx· Durādus
dicit ut ſupra· ¶ Dubitat̄ ·ij· g
an iurans poſſit licite obtinere
dilacōnem vel abſolucōem ab
eo cui iurauit· Rñſio ſcđꝫ thō·
vbi p̄us ⁊ Ray· Si iuramētū
factum eſt i fauorem dei ⁊ p il
lud homo intēdebat ſe obliga
re deo. vel cultui dei. vel ad pieta
tis opus· Tūc nō poteſt abſol
ui ab hoīe niſi p ꝯmutacōnem
in melius ut dicetur de voto. ut
ꝙ velit intrare religiōem cū ſo
tio· ire ad ſāctum Jacobū cū ſo
tio· ire contra infideles cū eo· et
ſic de dicēdo pſalterium ſimul.
tūc nō poteſt abſoluere alium
inq̄ꝙtum ꝯcernit dei fauorē· vel
pietatis opus· ſed bene inq̄ꝙtū
alium tāgit· vnde quaſi duo iu
ramēta ſunt ire ad ſāctum Jaco
bum· ⁊ hoc alter non poteſt re
laxare· Et cū ſocio ire qđ ſotiꝰ
pōt r̄laxare Si vero ſit i fauo
rem hoīs iuramētum alteri ſil
le ſpōte abſoluerit· poſtea nō te
netur· Et idē de dilacōe· ⁊ etiā
ſi nō intēdebat ſe obligare deo.
ſꝫ tm̄ hoī. nihilominꝰ nō pōt ab
ſolui ab hoīe qñ iurarꝫ ſe aliq̄d
facturū in fauorē dei· Sic ſi iu
raſſem tibi ꝙ darē ticio· x· flore
nos i fauorē ipiꝰ ticij. non poſ
ſes mihi remittere huiuſmodi
iuramētum· Thomas addit p̄
fatis· niſi forte ſit interpoſita
condicio ſcilicꝫ ſi videbitur illi

cui promittit vel aliquid tale
h ¶ Dubitatur .iij. qñ ille qui au
dit aliquē aliū iurare falſum ⁊
ipē ſcit ⁊ tacꝫ. an teneatur hoc
manifeſtare. hec q̄ſtio mouet̃
ideo. qꝛ dicitur leuic̄. v. Anima
que audiuit vocē iurātis falſū.
teſtiſqꝫ fuerit. qꝛ aut ipē vidit.
aut ɔſcius eſt. niſi indicauerit.
portabit iniquitatē ſuā. dicit tñ
thō. in ſumma. Et ray. qꝛ exq̊
moyſes in predicta auctorita
te non expſſit. cui hoc eſſꝫ indi
cādum. ſufficit iſti ut ſe ab hoc
pccī vinculo abſoluat ſi idicꝫ
talibꝫ qui magis poſſent ꝓdeſ
ſe q̄ꝫ obeſſe periuro ſiue cū cor
rigendo. ſiue deū ꝓ eo placādo.
utputa ſacerdotes vel honeſti
⁊ diſcreti prēs Et ad hāc denū
ciacōnem de talibus perſonis
faciēdam tenetur quilibꝫ quo
ciēſcūqꝫ viderit aliquē vicinū
ꝑcipicō idest pccō cōmittēdo.
Sic ſoluit queſtionē iſtā au
guſtinus. li. q̄ſtio. Sup leuic̄. xxij. q.
.v. hic videtur ¶ Capitu. iiij.

Contra ſecūdum ꝑcep
tum. non aſſumes ⁊c̄
peccāt adhuc tria ge
nera pccōꝝ. Primi ſūt blaſphe
mi. Secūdi ſunt adiurātes illi
cite. Tercij ſunt ꝑ creaturas il
licite iurātes. de quibꝫ eſt dicē
a dū ꝑ ordinē ¶ Circ̄ pmū notā
dū ſcdm thō. 2. 2. q. xiij. qꝛ blaſ
phemare ē bonitati ⁊ excellētie.

precipue diuine derogare ſeu
cōuiciari Dicitur bonitati qꝛ de
us omnimode bonꝰ eſt ⁊ excel
lēs. Dicitur ꝑcipue diuine. qꝛ
blaſphemia cōmitti pōt in ſcōs
⁊ diuina Sicut eni deus in ſā
ctis ſuis laudatur iq̄ꝫ tum lau
dantur opa que deus in ſāctis
ſuis efficit Ita ex blaſphemia q̄
fit in ſanctos ex ɔſequēti in deū
redūdat ¶ Dicitur deroga b
re. vbi nō nō qꝛ ſunt tres quo
dammō ſpēs huiꝰ peccati blaſ
phemie ⁊ ſemꝑ deo derogatur
Vna eſt cū attribuitur dō qđ
ei non cōuenit. ut cū aliqui di
cūt qñ ipi puniūtur in ſe vel i
ſuis ⁊ alij pccōres nō puniūt̃
taliter. Ecce deus eſt iniuſtus.
Similit̃ maledicentes deo ut
luſores ei impꝑcantes q̄ nō pñt
deo ineſſe. Sicut qui vellēt de
um non eē iuſtum ut pccā eo
rū non puniret. ſicut etiaꝫ iſti
in inferno faciūt. Sic etiā pec
cant deo attribuētes mēbra q̄
inq̄ꝫtum deus non habet. Et
peiꝰ qui deo attribuūt mēbra
que noīari de ꝓbo viro eſſent
verecūda. Et peſſime qui deo
attribuūt que ī eo nō ſunt. Ex
emplū primi Iurātes per caput
dei ⁊ ꝑ ſimilia mēbra. Exēplū
ſecūdi ut per dei poſteiora ⁊ per
alia verecūda mēbra Itē ſimile
videtur qñ quidam a deo pu
niūtur q̄ dicūt nunq̄d latrōeſ

ſum⁹ q̄d fecim⁹ vbi hoc merui
m⁹. ¶ Cu͞ tn͞ alias deu͞ ſepe graui
ter offenderu͞t. Spe͞s blaſphe
mie alia eſt cu͞ a deo remouetur
q̄d ei ɔuenit. ut diceres deu͞ no͞
eſſe iuſtu͞. deu͞ no͞ eſſe veru͞ hoiez.
deu͞ no͞ eſſe in eukariſtia. deum
no͞ eternaliter punire peccatu͞
mo͞rle poſt hanc vita͞. Tertia
ſpe͞s e͞. qn͞ creatur͞e attribuitur
q̄d deo appropriatur ut q̄ ymā
go det gr͞am. q̄ creatura aliq̄
puta verbu͞ vel factu͞ pronu͞ciet
futura ſoli deo nota. Sic cir͞ ſu
c pſtic͞oes iterdu͞ fit. ¶ Secu͞do
no͞ndum ſm tho. vbi prius. q̄
blaſphemia ſm gen⁹ ſuu͞ e͞ pec
catu͞ mo͞rle. Rac͞o eſt. q͞r pcc͞m
mo͞rle e͞ p q̄d ho͞ ſeparatur a pri
mo p͞ncipio ſpu͞alis vite q̄d e͞
caritas dei. vn͞ quecu͞q; caritati
repugnant ex ſuo genere ſu͞t
pcc͞a mo͞rlia. Blaſphemia aute͞
ſc͞d͞m gen⁹ ſuum repugnat cari
tati. q͞r derogat diuine bonitati
que eſt obiectu͞ caritatis. Et ite
ru͞. q͞r eſt contra ſecundu͞ p͞cep
tu͞ Su͞t au͞t ſm tho. vbi prius
tres grad⁹ blaſphemie. in dero
gante em͞ diuine bonitati ſc͞d;
tres p͞fatos modos. quida͞ de
roga͞t ſc͞d; ſola͞ opinione͞ intel
lectus. alij deroga͞t deo ſm opi
nionem intellect⁹. directa q̄da͞
affect⁹ ſeu volu͞tatis deteſta
c͞one. Et vterq; modus dicit͞
blaſphemia cordis ſi non pro
dit ad extra. Alij aute͞ primum
modu͞ vel ſecundum. vel ambos
lingua produnt. et eſt blaſphe
mia oris. p͞ma mala. ſecu͞da pe
ior. tertia peſſima. Et ſunt ſc͞d͞m
genus ſuu͞ omnes tres gradus
maxima pcc͞a. Sed dice͞s eſt
ne ſemp peccatum mo͞rle emit
tere blaſphemia͞. cu͞ quida͞ abſ
q; delibera͞c͞one blaſpheme͞t. R͞.
ibide͞. tho͞. blaſphemia poteſt
abſq; delibera͞c͞one ex ſurrepc͞o
ne procedere dupliciter. vno
mo͞ q̄ aliquis no͞ adu͞tat hoc
quod dicit ee͞ blaſphemia͞. q̄d
poteſt contigere cu͞ aliquis ſu
bito ex aliqua paſſio͞e in vba
ymaginata prorūpit quorum
ſignificac͞onem non conſidera͞t
Et tu͞c eſt peccatum veniale et
ideo non habet ꝓprie rac͞onem
blaſphemie. alio mo͞ qua͞do ad
uertit hoc ee͞ blaſphemiam co͞
ſidera͞s ſignificata verborum et
tu͞c no͞ excuſatur a pcc͞o mo͞rli
Sic nec ille q̄ ex ſubito motu
ire alique͞ occidit iuxta ſe ſede͞
tem. ¶ Terc͞o no͞ndum q̄ pro d
vita͞do huiuſmoi pcc͞o quinq;
mala blaſphemie ſu͞t ɔſidera͞da
Prio eccl͞ia hoc pcc͞m multu͞ pu
nit. q͞r. xxij. q. v. talis q̄ iurat p
caput dei. aut p capillos eius.
aut aliquid huiuſmodi dice͞s.
quaſi deus ſc͞d͞m diuinitatem
talia habeat. Si cleric⁹ eſt de
bet deponi. ſi vero eſt laycus

anathematiſai qđ ſcđm bōuē.
in .iij. di .xxxix. intelligēdum ē
de illis qui turpiter ⁊ irreuerē
ter nomināt mēbra xp̄i. ⁊ quo
dam exquiſito modo iurandi
diuidunt eum mēbratim ⁊ po
tiſſime qui iurāt per eiꝰ mēbra
que etiam in nobis verecundū
eſſꝫ nominare. Et eſſent ꝑ illis
a p̄ſidētibus religioſis ⁊ ſecu
laribꝫ grauiſſime puniēdi. Jdē
videtur etiā itelligendū de hijs
qui de virgine benedicta ⁊ ſā
ctis dei iurādo ihoneſte loquū
tur. Aut qui aīas ſuas demoī
bꝫ deuouēt vel alia dicūt horrē
da. Secūdo deteſtabile ē hoc
vitium qꝛ peius eſt ꝑiurio. vñ
glō. ſup illud ephe. iiij. Blaſ
phemia tollatur a vobis. dicit
peius eſt blaſphemare q̄ peie
rare. Qui enī peierat id ē falſum
iurat nō dicit aliq̄d vel ſentit
aliquid falſū de deo ſicut blaſ
phemus. Sed adhibet teſtē
tanq̄ ſperans qꝫ deus ſup hoc
nō teſtificetur ꝑ aliquod euī
dēs ſignū. vnde pene periurio
debite etiā iſti blaſphemo debe
rentur de iuſtitia. Tertio ē de
teſtabile qꝛ blaſphemia ꝓpon
derat homicidio. vñ tho. ibidē
dic. Homicidiū ⁊ blaſphēia
ſi cōſiderētur ſcđm obiecta in
que peccatur maximū eſt blaſ
phemia qꝛ eſt directe pcc̄m in
deū. homicidiū aūt in ꝓximum

Si aūt cōſiderētur ſcđm effe
ctū nocēdi. ſic homicidiū ꝓpon
derat. plus enim nocet homici
diū proximo q̄ blaſphemia deo
qui non moritur. Tñ qꝛ blaſ
phemus intendit nocumētū
inferri honori diuino ſimplici
ter grauiꝰ peccat q̄ homicida.
p̄mū tñ locū tenet homicidiū
inter peccata i proximū cōmiſſa
Quarto eſt deteſtabile qꝛ hic
a deo ⁊ a ſeruis dei morte ſepe
punitum reperimꝰ. vnde leuit.
.xxiiij. Filiꝰ rixās cū alio quo
dam ⁊ blaſphemans deū capi
tur. incarceratur. Et deꝰ ꝑ moy
ſen rñſū dedit qꝫ lapidari de
beret ⁊ ſtatī lex ſācita eſt. Qui
blaſphemauerit nomē dñi mor
te moriatur. ſiue ciuis ſiue pere
grinus fuit. Jtem refert vincē
ciꝰ in ſpeculo hiſtoria. Quod rex
frācie philippꝰ quicumqꝫ ꝑce
pit in tabna vel alibi hoiem eē
militē blaſphemaſſe eū ſtatim mer
git ⁊ de hoc edictū firmum po
ſteris ante mortem ſuā reliqt
Quinto hoc pcc̄m eſt deteſtabi
liſſimū qꝛ ꝓprium eſt oim dā
natoꝝ. vnde dic glō. ſup illđ
apoc. xvi. Eſtuauerūt hoīes
eſtu magno ⁊ blaſphemauerūt
nomē domini habētis ꝑtātē ſu
ꝑ has plagas. Jn inferno in q̄t
poſiti q̄uis ſciant ſe ꝓ merito
puniri dolent tamē qꝫ deꝰ tātā
potentiā habeat qꝫ plagas eis

infert· hoc aūt ē dicit thō· blaſ
phemia· Et credibile ē q̄ poſt
reſurrectionē erit eis etiā voca
e lis blaſphēia. Cir· ij· vicȝ ad
iuracōeȝ nōndū ſcōm tho· 2· 2·
q· lxxxix· q̄ adiurare nō ē aliū
ad iurādū īducere· ſȝ ē p quan
dā ſilitudinē iuramēti a ſe indu
cti aliū ad aliquid agēdū pro
uōre. Pro cuiꝰ declaracōe adū
tendū q̄ ille qui iurat iuāmen
to promiſſorio p reuerētiā diui
ni nōis qđ ad confirācionē ſue
promiſſionis īducit· ſeipm̄ ob
ligat ad faciēdū quod promit
tit/ qđ eſt ſeipm̄ immobilit̄ or
dinare ad aliquid agēdū· Si
cut aūt hō ſeipm̄ ordinare pōt
ad aliquid agēdum· ita etiā ⁊
alios· ſuperiores quidē dep̄can
do· inferiores aūt impando· Cū
igitur vtrūqȝ ordinacō p aliqđ
diuinū cōfirātur/ eſt adiuracō· Et
fieri pōt ad quinqȝ genera rerū
ad deū· ad ſubditū ſibi hoiem
ſeu ad ſe· ad proximū eqlē· vel
ſupiorē· ad demonē· ⁊ ad crea
turā irrōlē· ſȝ diuſimode· p̄mo
enim cū hō ſit dn̄s actuū ſuoꝝ
nō autē dn̄s eoꝝ q̄ ab alio ſūt
agenda· idō ſibiipi pōt ncc̄ita
tē imponere p diui nōis iuoca
cōnem· non aūt hanc ncc̄itatē
pōt alijs imponere niſi ſibi ſub
ditis quos pōt ex debito p̄ſtiti
iuāmēti ↄpellere. Si igitur ali
quis p inuocacōeȝ diuini nōis

vel cuiuſcūqȝ rei ſacre alicui
non ſibi ſubdito adiurando ne
ceſſitatem agendi aliquid im
ponere intēdat ſicut imponit ſi
bi ipi iurādo· talis adiuracō illi
cita eſt· quia vſurpat poteſta
tem in aliū quā nō habet ⁊ cū
nititur ↄpellere quodāmō· Tn̄
ꝓpter aliquā neceſſitatem qui
ſunt ſuperiores· ſuos inferiores
tali genere adiuracōnis cōſtri
gere poſſunt· Et ideo princeps
ſacerdotum ut origenes dicit ſup
math· ihesum illicite adiurauit
p deū viuum· qꝛ ſubditus eius
nō fuit· Si vero adiurās inten
dat ſolūmodo p reuerētiaȝ diui
ni nōis. vl' alicuius rei ſacre ali
quid ab alio obtiere abſqȝ ne
ceſſitatis impoſicōe· talis adiu
racō licita ē r'ſpectu quorūlibet
Et ſic adiuramꝰ deū. dicendo p
paſſionē ⁊ crucem tuam libera
nos· Siliter hoiem· demonē·
⁊ angelū· ⁊ ſic ptȝ ſecūđ ⁊ ter
tiū· Eſt enī modꝰ adiurādi ſic
duplex/ vnus p modū ↄpulſio
nis ⁊ eſt illicitus ad equalē et
ſuperiorē/ de quo in primo· Se
cūdꝰ ē p modū dep̄cacōis vel in
ductōis ob reuerētiā alicuiꝰ ſa
cri· Quō igr̄ demō poſit a no f
bis adiurari licite vel nō· Re· q̄
nō licȝ demōes adiurare p mo
dū beniuolētie dep̄cacōis. ſeu in
ductionis· quia ille modus vi
detur ad quādā beniuolētiā vel

amicitiã pertinere q̃ nõ licꝫ ad
demones vti· et ſic nigromãti
ci vtũtur adiurationibꝰ ⁊ inuo
cationibꝰ. vel ĩcantacõibus de
monũ ad aliquid ab eis obti
nẽdum. adipiſcendũ. vel addi
ſcendũ· Secũdo aũt adiuraci
onis mõ vicꝫ q̃ ẽ ꝑ cõpulſionẽ
licꝫ nobis ad aliquid vti et ad
aliquid non licꝫ· poſſumꝰ ei de
mones adiurãdo ꝑ virtutẽ di
uini nõis tanq̃ inimicos repel
lere ne nob̃ noceant corꝑali
ter vel ſpũalit̃ ſcd̃m ꝑtãtẽ da
tã a xp̃o ſcꝫ illud luc· ix. Ecce
dedi vobis ꝑtãtem calcãdi ſuꝑ
ſerpẽtes et ſcorpiões ⁊ ſuꝑ oẽꝫ
virtutem inimici et nihil vobiſ
nocebit· Et mar. vltĩo In noi
ne meo demonia eiciẽt Et ratio
iſtius eſt qꝛ demones in curſu
huius vite nobis adũſarij cõ
ſtituũtur· non aũt eoꝝ actus
noſtre diſpoſitioni ſubdũtur.
ſed diſpoſicõni diuine et ſacto
rũ angeloꝝ. ſcd̃m augꝰ· iij. li.
de trin· Nõ tñ licitũ eſt demo
nes adiuãre ad aliquid ab eiſ
addiſcendũ vel etiã ad aliq̃d
ꝑ eos obtinẽdũ qꝛ hoc pertine
ret ad aliquã ſotietatem cum
ipĩs habẽdã. Vnde criſoſ. ſuꝑ
illud obmuteſce ⁊ exi ab eo di
cit. Salutiferꝫ hic nobis dog
ma datur· ne credamus demo
nibꝰ q̃tumcũqꝫ denũtiẽt veri
tatem niſi forte ex ſpetiali iſti

ctu vel reuelacõe diuina aliq̃
ſãcti ad aliquos effectꝰ demo
nũ opacõe vtantur· Sicut de
btõ iacobo legitur qꝫ ꝑ demo
nes fecit hermogenẽ ad ſe ad
duci ⁊ ſic patꝫ. iiij Ex predi 8
ctis ſeq̃tur ꝑmo qꝫ nulla alia
poteſtas hꝫ demonem cogere
niſi diuina· angelica et huma
na non ex natuã ſed ex gracia
⁊ virtute diuina· Et racõ ẽ qꝛ
non eſt poteſtas ſuꝑ terrã que
ei cõꝑetur qui factus ẽ ut nul
lum timerꝫ ut dicitur iob. xli·
vnde glõ· ibidẽ Omnia hũana
ſuperat et ſi meritis ſãctoꝝ ſub
iaceat· Exẽplũ ẽ de mſtis ſãctiſ
nec obſtat illd̃ thob̃ ·vi· qd̃ ra
phael thobie iunioi dixit qꝫ fu
mus ꝑticule cordis piſcis poſi
ti ſuꝑ carbones ext̃minarꝫ om
ne genus demonioꝝ fumus ei
hoc non fecit ut dicit mcõ· de li
ra qꝛ res corꝑalis non imꝑmit
in rem pure ſpũalem· ſed ꝑ fu
mũ deſiĝbatur virtus expulſi
ua meritoria thobie q̃ fuit vir
tus orationis thobie· cuiꝰ meri
to raphael expulit demonẽ. ſa
ram liberando ꝓpter qd̃ dicitur
ibidem· raphael apphendit de
monẽ et ligauit eũ in ſuperiori
bꝫ egypti· nec obſtat illud. i.
re· xvi. vbi ad citharizatioẽm
dauid ſpũs malꝰ in ſaul q̃euit.
qꝛ non fuit liberãtus ſaltem ut
demon non redirꝫ ſed melius

hebat virtute dīuīna immedia
te vel mediātibus angelis ſan
ctis ex merito dauid qui laudes
dīuas ī cithara canebat ꝑ ſalu
te ſaulis ſic ꝯ ſacti deuocōib⁹
Melodia aūt coopabatur ad
deuocōem. Sicut ⁊ quarti re
gum. iiij. Helizeus fecit adduci
pſalten ut mens eius in deū ele
uaretur. non tn̄ melodia in de
monē agebat. Item naturalē
diſpoſicōem melodia bonā po
terāt facere ꝯ malā imminuē ra
cōne quoꝝ demō min⁹ poterat
vexare. de qua materia plenī⁹
rperies libro. v. in dyalogo de
formicis. Secundo patet ex p̄
fatis falſitas quorūdam libro
rū in ſcriptis nigromāticoꝝ ꝯ
exorciſmoꝝ q̄ per talia caracte
riſata demones ſe putāt coge
re ⁊ vexaē ſecluſa virtute dīna
nō attēdentes illud criſti Hoc
genus demonioꝝ nō eicitur ni
ſi i ieiunio ꝯ oracōe. p enim ie
iuniū ſcdm bedam corpus. ⁊ p
oracōnem ſpūs leuatur ad dēū
ut calcet demōia. Tercō ſequi
tur ꝙ exorciſmi quidā deberēt
examinari p lr̄atos an aliquid ſup
ſticōſum cōtinerēt tūc enim nō
eſſent admittēdi ne poſteriora
priora fierent prioribꝫ. Sicut
exēplū ponit grego. li. i. dyalo
goꝝ de quadā p demonem ob
ſeſſa poſt coptum eccleſiā itrā
te ⁊ cū ſacerdotis cuiuſdā iuuā

men nihil iuraret. ad incātato
res eam duxerūt cognati et le
gio in eam intrūit. ¶ Quinto
an liceat adiuāre irrōlem crea
turam. Rn̄dit tho. Adiuracō q̄
quis vtitur ad irrōlem creatu
ram poteſt intelligi dupliciter.
vno mō ut ipa adiuracō refera
tur ad ipam creaturā irrōlem
ſcdm ſe Et ſic vanum eſſet irrō
lem creaturam adiuraē cū non
intelligat locucōem. Alio mō
ut referātur ad eū a quo irrōlis
creatuā agitur ꝯ mouetur. Et
ſic dupliciť adiuiātur irrōlis
creatura. vno quidē mō p mo
dum depcacōnis ad deum dire
cte quod pertīet ad eos qui di
uina inuocacōe miracula faciūt
Alio modo p modum cōpulſio
nis que refertur ad dyabolum
q̄ i nocumētū nr̄m vtitur irrō
libus creatuis Et talis eſt mo
dus adiurādi i ecclīe exorciſmis
p quos demonū ptās excludi
tur ab irracōnalibus creaturis
¶ Cir. iiij. ā liceat p creatuās iu
raē Rx. ſm gor. ſup math. v. Iu
rare p creaturā q̄drupliciter cō
tigit. Prio ipā tanq̄ aliqd di
uinū iploiādo. ⁊ ſic ſtricte pui
tur iurās cā. xxij. in duobꝫ locis
Et etiam ſic quis periurium cō
mitteret mendaciū per creatu
rā iurādo ut ibidē dicitur. Se
cundo contingit iurare per crea
turā iuramētum tanq̄ per rem

vilem contēnendo· p̄mū ꝑtinꝫ
ad infidelitatem et ſemꝑ ē pec
catum ſicut et ſecūdum qđ ꝑti
net ad doloſitatē. Tercio deum
qui in ip̄a creatura p̄ſidet tan
q̄ teſtē inuocādo et ſic ioſeph
iurauit per ſalutē pharaonis
geñ·xlij· Et eccl̄ia iurat per ſan
cta euāgelia· Quarto ↄtingit
iurare ꝑ creaturaꝫ tanq̄ eā ad
vſum que iurās inde ſperat deo
impignorādo Et ſic fit iuramē
tum execratoriū . ut teſtis ē m̄
deus in animā meam· Tercio et
quarto licitum eſſe pōt ut ſup̄
tactum fuit· ¶ Capitulū·v·

Contra ſecūdum p̄cep
tum · non aſſumes ſaē
peccāt etiā vota frāgē
a tes· ¶ Vn̄ de voto primo vidē
dum ē quid ſit. Secūdo quā
tum pccm̄ ſit īfringere votum
Tercio de eius diſpenſacōe Rn̄
tum ad primū nōndum ſcđm
mgr̄m in. iiij. di. xxxviij. et thō
et alios theologos. Rđ votū
eſt cōceptō ſpōtanea melioris
ꝓpoſiti aīmi deliberacōe dō vel
ſanctis eius firta. cū intencōe
ſe obligādi. Pro cuius intelle
ctu nōndū. ꝙ ad licitū et cōple
tum votum plura exiguntur q̄
tangūtur in deſcriptiōe eius.
Primo eſt conceptio alicuiꝰ a
ſpūſācto in intellectu ſcā. Se
cūdo exigitur ꝙ nō ſit de malo
Nā prope ſuptum votum nō
pōt eē de malo ibi melioris vbi
preſupponitur ꝙ ſit bonū· ma
lum eni pociꝰ nos deordinat a
deo· votum eni non ē vinculū
iniq̄tatis· vnde pħs. In malis
promiſſis reſcinde fidē: in turpi
voto muta decretū· vnde iudei
plures q̄ ·xl· qui vouerunt ſe
neqꝫ māducaturos neqꝫ bibi
turos donec occideret paulū.
actu·xxiij· Male vouerūt· Ter
tio exigitur ꝙ non ſit de nccīo
a nobis alias fiendo qꝛ melioris.
ad bonum eni nccīm puta qđ
alias eſt p̄ceptum nobis obli
gamur ex alterius auctoritate.
et hoc proprie nō ꝑtinet ad vo
tum cuiꝰ obligacō ē ex meā vo
lūtate· verꝫ tn̄ ut dicit durādus.
qꝛ ad idem pōt quis obligari
pluribus obligacōnibꝰ· ideo
nl̄ prohibꝫ quin ad illud ad
qđ obligamur ꝑ p̄ceptum ex
alteriꝰ auctoritate obligemur
etiā ꝑ votum ex propria volū
tate· Vnde firmit̄ tenendū ē.
ꝙ vouēs cōtinētiaꝫ et cōmittēs
adulteriū vl̄ ſimplicē fornica
cōeꝫ peccat dupliciť· vicꝫ pcō
adulterij vel fornicationis et
nlominꝰ fractōe voti· q̄uis il
lud votū ſit large et improprie
dictū· Quia votū proprie di
ctū ē ſolum de hijs q̄ ſūt in hoi
nis libertate· Quarto exigitur
ꝙ nō ſit bonū indifferēs qꝛ ta
le ut ſic non ordinat in deū Itē

q̄ȝ nō ſit de minoꝛi bono·ibi me
lioꝛis boni·Racō ē qꝛ minꝰ bo
nū reſpectu maioꝛis boni habȝ
racōnem mali·ꝛ ideo nō pōt ca
dere ſb̄ voto inq̄tum eſt impe
ditiu̅ maioꝛis boni·Quīto exi
gitur q̄ȝ ſit conceptiō libera·ibi
ſpōtanea·Ex q̊ patȝ q̊ poſſint
vouere qꝛ q̄libet pōt vouere ea
que ſunt in ſua libtate ꝛ ea i q̄
bus ē ſui iuris·vnde impubēs
ſerui religioſi cleici ꝛ vxores in
quibuſdā non poſſunt vouere
b ¶ Sexto exigitur delibꝛacio
ibi aī deliberacōe ꝛ additur ad
dr̄aȝ votoꝝ q̄ ſūt ex ſurrepcōe
in q̊bȝ non inueitur plena racō
voti·an aūt deliberacō ad votū
exigatur dic̄·rich·Votū dici
tur a volēdo·vnde ſicut in nob
ē duplex velle ſcȝ plenum q̊d
eſt deliberatiu̅ ꝛ ſemiplenū q̊d
ē velle ex ſurrepcōe·Sic eciā
eſt duplex votū quoddam ha
bēs plenā racōem voti·ꝛ quod
dā ſurrepticiā ſiue ſemiplenā.
ꝛ de racōne p̊mi eſt q̄ȝ ſit factū
ex deliberacōne nō aūt de racōe
ſecūdi·Tale enī poteſt fieri ex
ſurrepcōe ꝛ quia nō habȝ ple
nam racōnem voti·ideo nō ob
ligat de neceſſario ſed tm̄ de cō
gruo·extr̄ eod̊ venientes ꝛ extr̄
de iur̄·ad nr̄am·Et ideo venire
cōtra tale votum etiā ꝓpria au
toꝛitate nō eſt peccatū moꝛtle
Septio dicitur deo vel ſactis

eiꝰs·qꝛ nō eſt ad hoīem ꝓprie
vnde rich·dicit q̄ȝ de foꝛma vo
ti eſt ut fiat d̊o·extra·e·ti·mag
ne·c·i·Racō eſt qꝛ homo in vo
to obligat ſe ad faciendum ali
quod bonū·nulli aūt aliȷ̄ a deo
poteſt homo de iure obligare
ſe totū quia ſibi ſoli cōuenit de
iurē poteſtas ſup hoīem totum
ꝛ nullus poteſt recipere de iure
obligacōnem niſi cōueiat ei de
iure poteſtas in illā rē ꝛ ideo
ſoli deo poteſt fieri votū ꝓprie
loquēdo de voto·quia tamē ſa
lus totiꝰ hoīs multum pꝛomo
uetur ꝑ oꝛacōes ſctoꝝ ꝛ illꝰ
aliquo mō poſſumꝰ ſed nō ple
ne q̊d impetrare valemus·ſcīs
aliquo mō cōueīt ptās ſup ho
minē totū ꝛ id̊o pōt fieri eis ali
quo mō votū·non tn̄ plene ra
cōeȝ habēs voti·hec rich·Ocā
uo d̊ȝ ſirīta animi ſcȝ deliberacō
ne ¶ Pꝛio enī exigitur delibꝛā c
cō·Secūdo ꝓpoſitū volūtatis
q̊d exigit deliberacōeȝ·Tercio
ex ꝓpoſito ꝓcedit ꝓmiſſio in q̄
ꝑficitur racō voti·quā pꝛomiſ
ſionem ſeu firmitatē thō·ſic de
clāt·votū quādā obligacōem
impoꝛtat ad aliq̄d faciēdū vel di
mittēdū·obligat aūt hō ſe hoi
ad aliq̄d ꝑ mod̊ pꝛomiſſiōis q̄
ē racōis actꝰ ad quā ꝑtīet oꝛdi
nare·ſic enī hō iꝑando vel dep
cādo oꝛdiat quodāmō q̄d ſibi
ab aliȷ̄s fiat Ita pꝛomittendo

cedíat quid ipe p alio facere
debeat. Sz promiſſio q̄ hōi fit
nō pōt fieri niſi p verba vel que
cūqz alia exteriora ſigna. deo
aūt pōt fieri promiſſio p ſolā in
teriorē cogitacōez. Quia ut di
citur .i. re. xvi. Hoies vidēt ea
que parent. deus aūt intuetur
cor. hec thō. Aliq ut glosa nui
.xxx. Addunt intentione obli
gādi ſe ad adiplendū promiſ
ſum dicentes ex nuda pmiſſio
ne et ex deliberacōne facta non
obligari promittētem Sola
eni deliberacō nō firmat pmiſſi
onem. quā addicōez Rich. nō
d īprobare videtur ¶ Dubitat
an expediat vouere. Re. rich.
vouens aut vouet bona quorz
obſeruacō videtur pbabiliter
proporcōnata īfirmitati ſue ſpe
ciali. aut īproporcōnata. Prio
modo expedit hōi vouere qz p
hoc amplius firmat volūtatem
ſuam in bono et excludit a ſe p
magna parte libtatē malefa
ciēdi et facit actum virtutis la
trie et ideo vouendo meretur p
ter qd vouet. vnde ps. Voue
te et reddite domino deo veſtro
Secūdo mō non expedit nec
licet qz tale votū non hēret diſ
crecōez comitē. cū p hoc vouēs
magis ſe videatur illaqare q̄
augere ſecuritatē de ſua ſalute.
Simile dicit thō. 2. 2. vbi pri
e us. ¶ Dubitatur an melius ſit

aliqd facere ex voto q̄ ſine vo
to. Re. thō. ibidē q ſic triplici
de cauſa. Primo qz vouere eſt
actus latrie q̄ eſt nobiliſſima
virtus. illud aūt qd imperatur
a nobiliori virtute melius eſt
et magis meritoriū. Secundo
qz q̄ vouet. plus ſe deo ſbicit q̄
qui nō vouet. Sicut qui darz
arborē cū fructu q̄ q̄ daret tm
fructum. vt dicit anſel. vnde et
promittētibus gratie augētur
Tercio qz p votum volūtas im
mobiliter firmatur ad bonū. Face
re aūt aliquid ex volūtate fir
ta ad bonum pertinz ad pfecti
onem virtutis ut patz p phm
.ij. ethicorz Rich. racōez aſſignt
dicēs ſic. Cū deus acceptet opus
ꝓpter operātem tāto magis ac
ceptat opus qūto eſt ab hoie
ad eius ſeruicium ſpēalius de
dicatū. Sed ceteris paribus
idem cū eqli ſcz caritate et leticia.
ſpēalius dedicatur hō ad dei ſ
uitiū p votū q̄ ſine voto. nā vo
tum ut dic. pe. de palu. in .iiij.
Nō eſt piculoſū de ſua natura
ſed ex culpa nō ſatiētis ideo ex
pediens eſt vouere. Et licz me
lius ſit nō vouere q̄ promiſſa
nō reddere. tam melius eſt voue
re q̄ nō vouere. Sicut melius
eſt baptiſari q̄ non baptiſari.
et tamen melius eſt non bapti
ſari q̄ poſtmodum retrorſum
conuti ¶ Dubitatur an pcitē f

de eo qđ vovit licite alias non
cōpletur9 votū·n̄ qꝛ non vult
frāgere votū|nunq̄d talis me
retur·R̄n̄ſio ſcđm anſel·li·de ſi
militudib9|qꝛ plus talis mere
retur q̄ꝛ ſimile faciēs non ex vo
to·Et exēplificat de vulnerato
cauteriſādo qui timēs abſciſio
nem malarum carnium ne vio
lēter medicum ledat ſe ſponta
nee iubet ligari|quem cum vre
re medicus incipit·incipit tur
bari ligatus·⁊ nolit velit reſcī
ditur putridū|recedēte paſſiōe.
grās tā ligato ibȝ q̄ꝛ medico re
fert·Hic etiā pe· de pal·talis ad
huc plus mereter ceteris pari
bȝ|q̄ꝛ ſi ſine voto ſile facerȝ·Pri
mo quidē qꝛ bona volūtas ſuf
ficit ad meritū ſcđm bern̄· vnde
a principio qn̄ vovit ⁊ non ſol
uit tātum meruit quātum qn̄
ſine voto ſoluit|⁊ huic merito
ſupadditum eſt meritum iuſti
tie quo vult facere qđ ꝓmiſit·
Secūdo qꝛ licet ſit triſtitia in
hoc qꝛ vovit ꝯ quedam nolun
tas tn̄ in ſoluēdo qđ vovit ꝯ in
venerando votum eſt volunta
riū·Tertio etiam videtur qꝛ
non demeretur in hoc qꝛ vellȝ
nō voviſſe·quia ſicut a princi
pio non tenebatur vovere|ſic
voto ex poſt facto tenebatᷣ ſol
ueᷣ|vel dato qꝛ peritē de bono ſit
ſibi peccatum tn̄ nō ꝓpter hoc
impeditur quī volendo bonum

mereatur|maxīe ſi ſint diuerſi
actus·¶ Nūc ſecūdo videndum 8
eſt quomō votum ligȝ·vbi p̄
mo nōndum qꝛ votū ligat ad
faciēdum rem poſſibilē·vn̄ deu·
xxiij·Cū votū voveris dn̄o deo
tuo non tardabis reddere·qꝛ
requiret illđ dn̄s deus tu9 Ra
cō eſt ſcđm tho·quia oīs pro
miſſio licita facta cū intencōne
obligandi ſe ꝯ cū deliberacōne
Si acceptetur ab eo cui ſit ob
ligat promittētem ·non tm̄ ex
p̄cepto legis diuine·ſed etiam
legis nature·ſed votum licitū
eſt huiuſmoi promiſſio·ꝯ oēȝ
talem promiſſionē recipit de9.
ergo ꝯc̄·Dicitur nōnter poſſi
bilem·qꝛ ſcđȝ·tho·in·iiij·Ruic
quid votū impediret ſi preſens
eſſȝ dum vovetur|etiam aufert
obligacionem voto facto·vn̄
ſi vovetur poſſibile iā|ꝯ ſit idē
poſtea impoſſibile|nō obligat
pro q̄ꝛ to ē impoſſibile· ut ſi di
ues vovet coſtruere eccleſiā
qui depauperatur poſtea ut in
fra dicetur·Secūdo nōndum
ſcđm tho·vbi prius qꝛ voti fra
ctio ꝓpria autoritate|eſt ſemp
peccatū mortale|niſi forte ſub
eſſȝ racōnabilis cauſa|⁊ tūc nō
poſſȝ haberi recurſus ad auto
ritatem p̄lati|aut diſpenſantis
aut votū cōmunicātis·pe·de pa
lude in quarto diſ. xxxviij·di
cit ſic·primo omnis volūtaria

uoti fractio ē mortalis. q2 redde
re eſt neceſſitatis / et toties quo
ciēs frāgit. dū tamē aſſit actus
exterior et interior. ſecus ſi exteri
or tm̄. q2 peccatū pſe ē in actu in
teriori. Et hoc intellige in vo
to negatiō. ut exēpli grā / i illo
qui vouit nō bibere vinū Se
cus in affirmatiō / puta cū quis
vouerȝ ieiunare / tunc eni non
quociens comedit toties pec
cat. ſȝ ſolum ſecūda vice. tertia
aūt et deinceps non: maxime ſi
nō ex contēptu / ſed quaſi non
reputās ſibi poſſibile pl9 illa
die ieiunare paratus ieiunare
ſi iā non fregiſſȝ / et patus alia
die integ̃ ieiunare p illa. Se
cus ſi in cōtēptū. puta ſi oino
fruſtra fregerit. aut adhuc fra
cturus ſi non fregiſſȝ / hec ille.
de hoc dubia ſunt apud docto
res / pſerti de affirmatiō nō ex
h cōtēptu ¶ Tercio nōndū ſcdȝ
eūdem thō. in materia de iura
mēto. 2. 2. ar. viij. Votū ex ſua
racōe ē magis obligatoriū q̃
iuramentum. ſaltē primo pſti
tum / ut ſic q2 obligacō voti cā
tur ex fidelitate quā dō debemus.
ſcȝ ut ei promiſſum ſoluamus.
obligacō aūt iuramenti cauſa
tur ex reuerencia quā debem9
domini ex qua tenemur q2 veri
ficemus illud qd̓ p nomē eius
promittimus. ſed ois infideli
tas irreuerētiam cōtinȝ / ſed nō

cōuertitur illud. videtur eni i
fidelitas ſubiecti ad dominū
eē maxima irreuerētia / et ideo vo
tum ex racōe ſua magis ē obli
gatoriū q̃ iuramētum. dr̄ nōn
ter prio pſtitū ut ſic / q2 Rich.
diſtiguit de iuramēto. aut eni
fit hoī. ā fit deo. Primo modo
non ita fortiter obligat ſic vo
tum. q2 obligacio que fit deo i
voto / eſt forcior obligacōe q̃
fit hoī. Secūdo modo magis
obligat iuramētum ceteris pai
bus. Votum eni non importt̃
niſi promiſſionē deo factā ex
deliberacione cū itēcione ſe ob
ligādi. hoc aūt totum iport̃ iu
ramētum et addit teſtimoniū
prime veritatis ad maiorē cfir
cionē promiſſiōis ¶ Dubita i
tur. i. an votum ſp obliget ad
obſeruanciā ſiue implecionē;
Re. thō. in ſcripto quicq̃d fien
dum votum impediret ſi pſens
eſſȝ etiā voto facto obligacō
nē aufert. vnde ſi aliq̃d eſt poſ
ſibile cū vouetur et poſtea fit i
poſſibile / tollitur obligacō q̃
tum ad hoc. ut ſi q̃s diues vo
uerȝ edificare eccleſiā qd̓ poſt
mod̓ pficē non poſſȝ paupertate
ſupueniēte nō obligatur. hoc
tam̄ ſic intelligēdo q2 ſi ſeruus ē
oino impotēs / abſolutus ē a to
to. Si aūt ex pte ita q2 totum
perficere non pōt / tunc rema
net ſolū obligatus ad illd̓ qd̓

k põt ⁊ nõ ad aliud· ¶ Dubita
tur·ij·vtrũ vouẽs votũ licitũ te
neat̃ ſtatĩ ſoluere ipm̃ ſꝫ·h̃m
ricħ·Obligacõ voti cauſatur
ex ꝓpria volũtate ⁊ intencõne.
vnde leuic·xxiij·Quod ſemel
egreſſum eſt de labijs tuis obſ̃
uabis ⁊ facies ſicut promiſiſti
dño dõ tuo ⁊ ꝓpria voluntate
locutus es ex ore tuo·Et ideo
ſi de volũtate ⁊ intencõe vouen
tis ſit obligaẽ ſe ad ſtatĩ ſoluẽ
dum:ſtatĩ ſoluere tenetur Si
aũt ad certum tempus vel ſub
certa condicõe nõ tenetur ſta
tĩ ſoluere ſed nec tardare debet
vltra q̃ꝫ intẽdit obligare ſe deo
Dicitur enĩ ibidem Si votum
vouerís dño deo tuo nõ tarda
bis reddere qꝛ requiret dñus
de⁹ tu⁹ illud· ⁊ ſi morat⁹ fue
ris tibi reputabitur in pcc̃m.
wilħ·rod̃ dicit Cum aliq̃s ali
quid vouit ſine condicõe vel
tẽporis pfixione tenetur illud
exequi ſtatĩ cũ poteſt niſi i vo
uẽdo aliud in mente habuerit.
tñ datur ei tẽpus ad arbitriũ
boni viri ad diſponẽdum de re
bꝫ ſuis·Cõcordat tho.addens
in ſcripto qꝫ ſi is qui voueãt in
trare religionem ex mora circa
diſpẽſacõnem rerũ probabili
ter timeret perpetuum impedi
mẽtum tenetur vlteri⁹ nõ diſ
l ferre· ¶ Dubitatur·iij·an votũ
ſubitum min⁹ ſcꝫ deliberatũ ob

liget ſꝫ·petr⁹ de pal̃·in·iiij·di·
xxxviij·qꝫ votum ſubitum non
obligat ad ꝓmiſſum · nec ad
nõ bñ peccatũ perfectum·nec ad bonũ
perfectũ·ut puer qui iratus pa
tri vel mgr̃o vouet vl̃ iuãt intr̃
re religionem vel bñ potatus
Talia enĩ qꝛ calore iracundie
ſiũt p nõ facto haberi debent
Sed verũ eſt qd̃ ſic ſubito ſit.
qd̃ nõ ad ſentẽtiam racõnis q̃
nõ req̃rit magnã morã tẽpois
peruenit·Sed qñ ſciẽs eſt q̃d
iurat vel vouit tũc tenetur niſi
cũ eo diſpẽſetur racõe min⁹ ple
ne deliberacõis·Sicut etiã qui
calore cõcupiſcẽtie inflãmat⁹.
aut bñ potatus.nõ tñ perfecte
ebrius iurat vxorem ducẽ·vñ
illa deliberacõ tempis vel etatiſ
q̃ ſufficerꝫ ad obligãdũ ſe dya
bolo p mõꝛle peccatum ſufficit
ad obligãdum ſe deo p votum:
⁊ ſicut ex ira ocadens qꝛ ex ele
ctõe ſeu habitu nõ proceſſit ſꝫ
ex paſſione iuditiũ racõnis tur
bãte nõ excuſatur ex toto qui
ſit mõꝛle ſed in parte·Sciuit
enĩ in parte quid faceret ſic de
voto in ꝓpoſito ſuo mõ· ¶ Du
bitatur·iiij·an ſolum ꝓpoſitũ
aliqñ aliquem obliget ſꝫ·idẽ
ibidem qꝫ ſic i illo caſu qñ quiſ
intrat r̃ligionem cũ ꝓpoſito re
manendi ⁊ deo perpetuo famu
lãdi quod eq̃pollꝫ voto ſimpli
ci ſꝫ nõ ſolemni extr̃·de r̃ligiõe

Cōſulti.vbi dicitur ꝙ ſtati te
netur ad aliā religionē itrare
Et quāuis non ſit ligatus vi
voti ꝗꝛ nō pmiſit ſʒ ſolū ꝓpo
ſuit tn̄ ligatur vi ſtatuti in reli
n gione aliqua remanere ¶ Du
bitatur.v.vtꝝ votum ſub cō
dicōne emiſſum obliget vouē
tē.ſꝫ.ſcōꝫ rap. Cōdicō duplex
eſt: generalis que in voto ſemꝑ
intelligi dꝫ: ꝗ illa non exiſtēte.
non ligat. Exēpli grā Si deus
voluerit ibo romam ſi potero.
alia ſpēālis puta ſi itrauero lō
bardiam ibo ad ſāctū marcū.
vel ſi fili9 meus fuerit liberatus
de infirmitate.viſitabo ſāctum
iacobū ⁊ ſimilia. hec cōditio ſi
defecerit.id eſt nō extiterit. non
obligat ex voto Alias ſic.xxx
ij.q.viij.nō ſolū.extr̄ de ꝯdicō
ne oppo.vtꝝ. Et hoc itelligas
vbi tota voti obligacio pone
batur in euentū ꝯdicōis aliter.
ſi alias fuerit cōcauſa.vel etiā
ſi fecit votum ob cām ⁊ publi
ce ꝗ non expſſit cauſā ſʒ votū
Tūc ꝓpter cōcauſā vel conſciē
tiā ut alia lr̄a habʒ, ⁊ ꝓpter ſcā
dalū tollēdū tenetur implere.
extr̄ de voto magne.glō.wil
hel.dic. Cōcauſa ē qn̄ non tm̄
ex vna cā obligauit ſe ſed etiā
ex alia. Exēpli grā aliq̄s vouit
ꝙ iret ad ſāctū iacobū.ꝗꝛ cre
debat ꝙ ibi iueniret fratrē ſuū.
nihilomin9 propt̄ rēdimenda
peccā ſua.in hoc caſu ſi quis itel
lexerit fratrē ſuum deceſſiſſe an
ꝙ iter arriperet.nihilominus
tn̄ ire propter aliā cauſā tene
bitur.idē intelligas quotieſcū
ꝗʒ voueat aliq̄s ex duab9 cau
ſis vel pluribꝰ.vel ſub duabꝰ
condicōnibus vel pluribus ⁊
nīlomin9 intēdit ſe obligare
qualibet illarum cauſaꝝ vel cō
dicōne extante ¶ Dubitatur o
.vi.an votum ſub cōdicōne fa
ctū que cōdicō non impletur
propt̄ culpā vouētis ſit obli
gatoriū. ſꝫ.rich.ꝙ ſic.⁊ ponī
tur expſſe p caſu extra de ſpon
ſa. Sic ex lr̄is.vnde cū aliq̄s
deo vouet aliq̄d ſpēale obſequi
um ſi a pcō de q̄ tēptatur pſ
uauerit eū.ſi incidat in illō pec
catum nihilomin9 tenetur im
plere votum.ꝗꝛ ꝙ de9 eū non
pſeruauit ab illo pcō ſtetit ꝑ
eū non p deū q̄ illū a pcō illo
pſeruaſſʒ ſi ille voluiſſʒ ¶ Du p
bitat̄.vij.eſto ꝙ aliquis hor
rēs cōmittere aliq̄d magnum
ſcel9 q̄d nūꝙ intendit cōmitte
re.voueat ꝙ ſi cōmittat intra
bit aliquā religionē quā non
vult ſʒ horrʒ intrare.⁊ poſtea il
lud ſcelus cōmittit.nūq̄t tene
tur intr̄re religionē. ſꝫ.rich.
ſup.iiij.di.xxxviij.ꝙ ſic.ꝗꝛ vo
tum ſb̄ cōdicōne factū de re bo
na ⁊ propt̄ finem bonū ē obli
gatoriū extante ꝯdicōe ſiue

illa condicō ſit bona ſiue mala
q ut alias tenui ❧ Dubitatur
viij· an votum de nō vouēdo ali
quid niſi illud qđ vouetur exp̄
matur· verbo· dicto· vel ſcripto.
ſit obligatoriū· R̄ꝫ· ꝙ ſic ꝑ aſta
xā li·i·c· de voto Ita ꝙ ſi poſtea
voueat a votum ſuum verbo. vel
ſcripto non exp̄mat peccat· nā
tale votum ē bonū qꝛ ꝑ voti ex
p̄ſſionē in verbo vel ſcripto ha
betur de voto facto certior cogni
cō et p̄cauetur in vouēdo p̄cipi
tacō quorum vtrūqꝫ eſt bonū· ni
hilominꝰ tn̄ videtur ꝙ teneat
illud votum ſi alias ſit licitum.
qꝛ cū vouere ſit bonū a ſpū ſā
cto ꝯſultum ꝑ illud pš· Voue
te et reddite dn̄o deo vr̄o· ideo
votum de nō vouēdo non obli
gat· vn̄ votum de quo ꝓpoſita
eſt queſtio nō obligat ad nō
vouēdū ſꝫ obligat ad exp̄men
dum ꝑ verbū vel ſcriptū ſi con
r tingeret emittere votū ❧ Dubi
tatur· ix· vtrū votum factū ſub
condicōe inhoneſta ſit obliga
toriū ſtāte condicōe· verbi grā
Aliquis vouit ſe peregrinaturum
ad ſāctū iacobum ut proſpere
tur in furto. homicidio. vel adul
terio· Queritur poſtqꝫ cōmiſit
furtū· adulteriū· vel homicidium.
vel ſimile. vtrum teneatur pegria
ri ad ſanctū iacobū· R̄ꝫ· aſtax in
ſumma vbi prius ꝙ nō. Sꝫ durā
dꝰ. q̄ li· iiij· q· penultīa diſtīn

guit· hoc in q̄t gn̄alit̄ eſt verū
ꝙ condicō que eſt cōtra naturā
cōtractus tollit ꝯtractū et facit
ipm̄ eſſe nullū qꝛ includit oppo
ſicōem ad cōtractū· Condicio
autē inhoneſta q̄ eſt cōtra natu
rā contractꝰ ꝓmiſſionis. vel ob
ligacōis pōt eſſe inhoneſta du
pliciter· qꝛ qn̄qꝫ ē inhoneſta et
illicita nō ſolū ſcḋm ſe ſꝫ ec· in ha
bitudie ad illud qđ ꝓmittitur.
verbi grā· ſi aliq̇s dic· ſic ꝓmit
to deo ꝙ ſi poſſum ꝑpetrare ho
micidiū ego i grarum actōe; dicā ſ
tiā miſſaꝫ ſolēnē· qn̄qꝫ vero ē in
honeſta i ſe ſꝫ nō in habitudie ad
ꝓmiſſum. verbi grā· ſi q̇s dicat
ſic ꝓmitto ꝙ ſi ꝯtingat me pec
care. ieiunabo ut dimittatur m̄
pccm̄ ꝯmiſſum· ſi p̄mo modo eſt
inhoneſta votū nō ē obligatoriū.
qꝛ ē cōn naturā ꝓmiſſionis vel
ꝯtractꝰ et ꝑ ꝯn̄s tollit obligati
onē; Et tale votū nō pōt imple
ri ſine detrimēto ſalutis qꝛ illđ
qđ ꝓmiſſum ē redditur illicitū
ex circūſtātia informante in voue
do et ſoluendo· qꝛ ſi q̇s ſoluat ut
obligatꝰ ex ꝯdicōe et ꝯdicō nō
informāt ſic illico oportꝫ ut ſoluat
ex motiuo illicito ut ptꝫ in titulo
qđ ē pccm̄· ſi ſcḋo mō vicꝫ ꝙ ꝯ
dicō inhoneſta nō ſit cōn natu
rā ꝯtrctꝰ tūc exſtāte ꝯdicōe vo
tū ē obligatoriū· Sic ſꝫ· tꝫ ec· in
ij· mēbro ꝙ nō licꝫ ut vouēs ſe
ieiunaturum ſi occidat inimicū ſuū

s Dubitatur .x. vtrum ſi quis vo
tū fecit de carnibꝰ non comedē
dis ꝛ infirmetur ita ꝙ a medi
cis dicitur ꝙ eſt in periculo mī
ſi carnibꝰ veſcatur ꝛ ꝙ aliter
non pōt euadere infirmitatem
Rn̄o; hug̃ .xxxij. q. Finali nō
ſolum talis de p̄cepto maioris:
etiā ſine p̄cepto poteſt carneſ
comedere quia eſt cauſa neccitatiſ
ꝛ in huiuſmōi voto condicō tacita
fuiſſe videtur .ṅ. neccitas coge
ret .ꝛ p̄ceptum maioris adeet.
t Dubitatur .xi. a quibꝰ tene
atur abſtinere q̇ vouit vel cui
iniūctum eſt ieiunare in pane
ꝛ aq̄ .ſ. ex. pa. in. iiij. di. iij. Ab
omnibꝰ iſtis tenetur abſtinē.
vicȝ brodio expreſſo de carni
bus .vel piſcibꝰ qn̄ ſunt nimiſ
condēſata vel tipſana vel bur
reta ex ſubſtantia piſorum extra
cta ꝙ hec non videntur vere
v aq̄ Dubitatur .xij. an ſacer
dos qui tenetur ex voto vl' obe
dientia vel penitētia ieiunare
vno die in pane ꝛ aqua. an ea
dem die celebrās debeat ſume
re vini pfuſionē poſt ſupcōnē
de calice ipſius eukariſtie .vn̄
ex. pa. in iiij. di. xij. dic. ꝙ debȝ
ſumere vini pfuſionem. qn̄ nō
eſt aliam miſſam celebraturuſ
ipā die ut dicitur de cōſe. eadeȝ
pte. quia nec votum nec peniten
tia nec obediētia dȝ immutare
ritum eccleſie ꝛ ordinacōnes
cōcilior. plura alia dubia vide
in ſummis Quo ad .iij. nōnō x
ſcdm thō. ꝛ omnes ꝙ in voto
pōt fieri irritacō. diſpenſacō. ꝛ
cōmutacō. Rō. quia votum non
ē vinculū iniq̄tatis. nec impedi
tiuū melioris boni. quia ꝑ carita
te inſtitutū eſt. ſed ſepe ɔtingit
ꝙ quis malū vouit ꝛ tūc eſt
irritū. aliqn̄ quis vouit minꝰ
bonū ꝛ tūc eſt in meliꝰ ɔmutā
dum. Sūt aūt tres diſpēſato
res votor. papa ꝛ ſuus vicari
us. epūs ꝛ ſuus penitētiarius.
p̄latus religionis ꝛ cui cōmit
tit. papa ſolꝰ pōt diſpēſare in
voto religionis ſi ē diſpēſabi
le. in voto ɔtinentie. i voto cru
cis vel terre ſācte. ꝛ ſibi retinet
votum ad limina petri ꝛ pauli.
ꝛ ad ſāctū iacobū. epūs aūt i
aliis Et nō nunq̄ ſine alicuiꝰ
p̄latorum auctoritate quis debet
votū infringere niſi neccitas vr
geat ꝛ ſupior haberi nō poſſit
Racō eſt. quia nullus debet eſſe
iudex in propria cauſa. .:.

Sequitur p̄ceptum
.iij. Capitulū Primū

PReceptū .iij. ſic poni a
tur exodi .xx. Me
mēto ut diē ſabba
ti ſanctifices. Sex
diebȝ operaberis ꝛ facies oia ope
ra tua. ſeptio aūt die ſabbatū